ఉగాది సంచిక

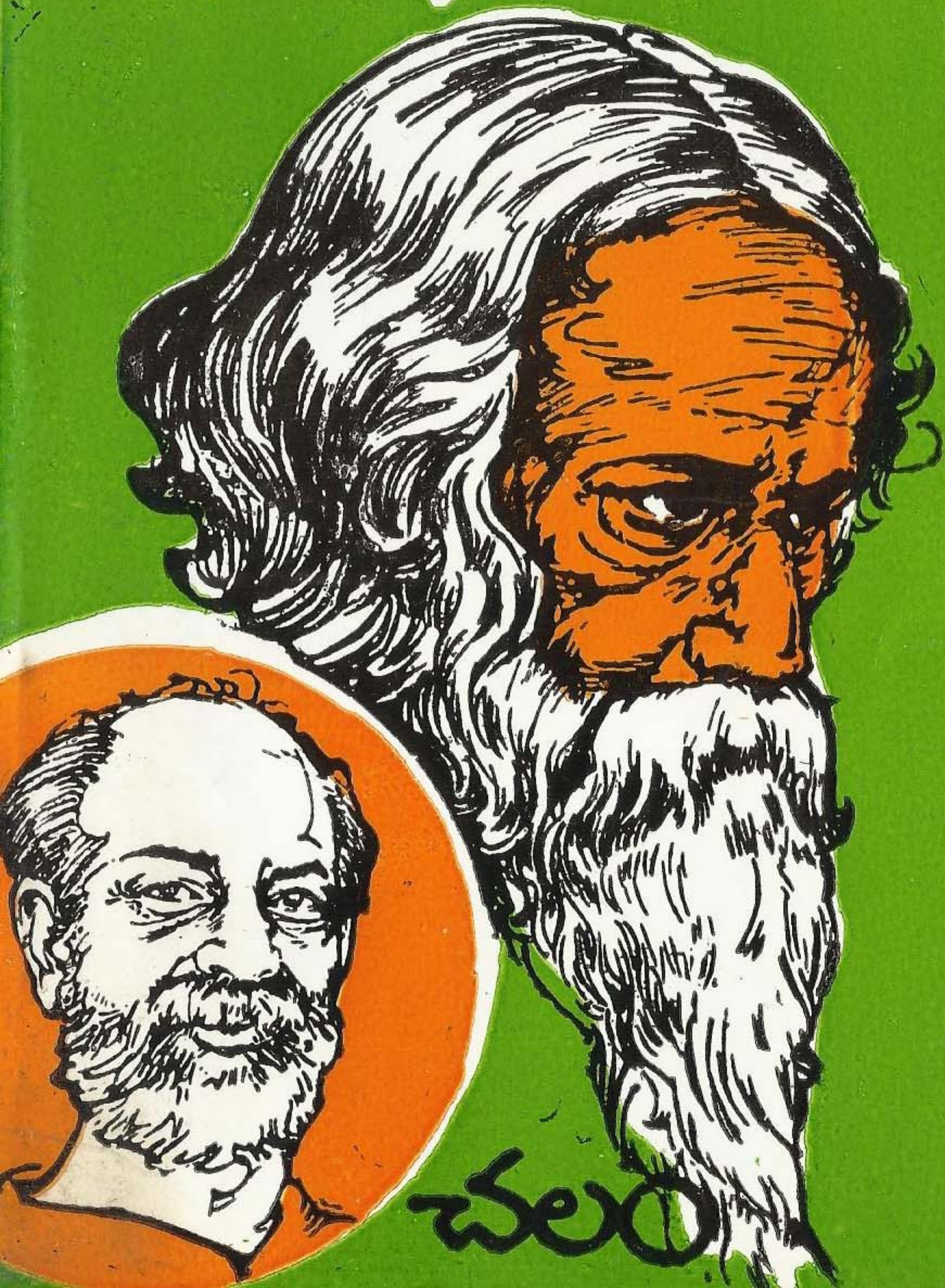

టాగోర్

గీతాంజలి

బెంగాలీ మూలం : టాగోర్

బెంగాలీ నించి ఇంగ్లీషు అనువాదం : టాగోర్

ఇంగ్లీషు నించి తెలుగు అనువాదం : చలం

Crisshna Calyan

వాళ్ళకి తోవ తెలుసు. ఇరుకు సందుగుండా నిన్ను వెతుకుతో వెళ్ళారు. కాని నాకు ఏమీ తెలీదు. ఇటూ అటూ తిరుగుతూ రాత్రిలోకి పోయినాను.

చీకట్లో నిన్ను చూసి భయపడేటంత నేర్చుకోలేదు నేను. అందుకని, నాకు తెలీకండానే నీ గడప చేరుకున్నాను.

సరైన తోవన రాలేదని, విజ్ఞులు నన్ను తిట్టి పొమ్మన్నారు.

సందేహిస్తో వెనక్కి తిరిగాను. కాని నువ్వు నా చేతిని గట్టిగా పట్టుకుని ఆపేశావు. వారి చివాట్లు రోజు రోజుకి ఎక్కువౌతున్నాయి.

(Tagore - 'Fruit Gathering' నించి)

Faith is the bird
That feels the light
When the dawn is still dark

చలం
గీతాంజలి

గీతాంజలి తమకు నచ్చదన్నా తమకు అర్థం కాదన్నా, నాకామాట విపరీతంగా వినబడుతుంది. సంగీతం ఇష్టం లేనివాడి సంగతి లొరెన్‌జో అన్న మాటలన్నీ జ్ఞాపకం వస్తాయి.

నా కాలేజీ దశనించి నన్ను కలకాలమూ Influence చేసిన పుస్తకం ఈ గీతాంజలి. మొదట ఒక్క వాక్యం వినగానే పరవశం చెంది. నా హృదయం భక్తిలో వికసించి ఎక్కడ? ఎవరు? ఎట్లా? అని వెతకడం ప్రారంభించింది. కలలో కనపడ్డ ప్రియురాలికై లోకాన్ని గాలించే ఉన్మత్తుడి విధాన వెతికాను, ఆ పుస్తకం దొరికిందాకా.

గీతాంజలి నాకో కొత్త దృక్పథాన్ని philosophy of lifeని, నేను అనుభవించే అందాలకి ఓ వెలుగుని, నా ఆశలకో అర్థాన్ని ఇచ్చింది. ఎక్కడో అందరాని ఈశ్వరుణ్ణి నా సుఖ దుఃఖ నిత్య సహచారికి, నా అనంత జీవిత పథచారినిగా చేసి నా పక్కన నిలబెట్టింది. ఈశ్వరుడు అమృతమయుడని ఈనాడు తెలుసుకున్నాను. నేననుభవించేదంతా అమృతం. అమృతం ఈశ్వరుడు.

అదీకాదు, అనుభవించేది నేను కాదు. నేనూ నువ్వూ కలిసి.

అదీకాదు, నువ్వూ నేననే భేదమే లేదు. అంతా నువ్వే, నేను లేను.

నువ్వేకాని, నేనేకాని, ఉన్నది ఒకరే.

ఇదీ ఆధ్యాత్మిక ఆరోహణ సోపానం.

నా స్థాయిల నన్నిటినీ అలాపించాడు నా కవి. ఆ గానం అనుభవంలోకి కావాలంటే - "తన అంతరాంతర గర్భాలయం చేరాలంటే, యాత్రికుడు బైటి ప్రపంచాలన్నిటిలోనూ దిమ్మతిరగాలి. మూతలుపడి "ఇక్కడే ఉన్నావు నువ్వు" అనుకునే ముందు, కళ్ళు చాలా దూరాలు వెతకాలి" (12)

చిత్రమేమిటంటే ఈశ్వరుడు లేని నా ముప్పై ఏళ్ళ జీవితంలో కూడా, ఈశ్వర లీలల్ని కీర్తించే గీతాంజలి నా నిత్యపారాయణ కవితా గ్రంథంగా ఉండిపోయింది. "గీతాంజలి వర్ణితుడైన ఈశ్వరుడే నిజంగా వుంటేనా?" అని కలలు కనేవాణ్ణి.

అట్లాంటి ప్రియసఖుడికోసం, మధురమూర్తికోసం హృదయం తపించేది. "-లేదు కదా! నాలోని ఈ కాంక్ష నిరరర్థక తాత్కాలిక మానస వృత్తికదా" అని దిగులుపడేవాణ్ణి.

"నేనున్నాను" అనే ఓదార్పు, వరదలఐ ప్రపంచాన్ని ముంచుతోంది" కాని, ఆ వెల్లువలో ఒక్క తుంపర తనపైన చిమ్మకండా నా హృదయం మూసుకుపోయింది. "నా ఈశ్వరుడు చచ్చిపోయినాడు బతికేవుంటేనా ఈ గీతాంజలిని అతనికి పాడుకుందును కదా" అని పరితపించాను.

నా తర్కోష్ణతకు జంకి దిక్కులేకండా దాక్కున్న నా భక్తి భావనా విహంగాలు ఇన్నేళ్ళ తరవాత, కిలకిలమంటో నా హృదయంపైన వాలి, చిరంజీవిగారి ప్రోద్బలాన ఈ గ్రీతాంజలీ ఆంధ్రీకరణంలో నివాసా లేర్పరుచుకున్నాయి.

అరుణాచలం.

కార్తీక దీపోత్సవం, చలం.

1958

టాగోర్
గీతాంజలి

గొప్ప (art) ఆర్టు ముఖ్యం. కవిత్వం వినోదం కాదు, అనుభవం. మానవుడి హృదయానికి విశాలిత్వాన్నిచ్చి, ఉన్నత పరివర్తన కలగ చెయ్యాలని ప్రయత్నిస్తుంది. గీతాంజలి కొంతవరకైనా అర్థం కావాలంటే కవిత్వ రసాన్ని హృదయానుభవంగా తీసుకోగల సంస్కారం వుండాలి. గీతాంజలి సంపూర్ణంగా అర్థం కావాలన్నా, అనుభవంలోకి రావాలన్నా, ఈశ్వరుడిలో విశ్వాసం వుండాలి. మానవుడికి ఈశ్వరుడితో ప్రత్యక్ష సంబంధం Personal-relation ఉండడానికి వీలు ఉంటుందని అంగీకరించుకోవాలి. కాకపోతే ఈ గీతాలు మొహమ్మెత్తే కూనిరాగాలు, ఉత్తచర్విత చర్వణాలు.

గొప్ప కవిత్వం ప్రధాన లక్షణ మేమిటంటే, ఎవరి తాహతుని బట్టి వారికి ఏదో కొంత అనుభూతిని అందించగలగడం. కొంత స్పష్టంగా తెలుస్తుంది. జయదేవుడి అష్టపదులు, కృష్ణశాస్త్రి గీతాలు, మాటల అర్థంతో, ఎంత చెపుతాయో, ధ్వనితో, సంగీతంతో, భాషా మాధుర్యంతో అంతకన్న ఎక్కువ చెపుతాయి.

గీతాంజలి బెంగాలీ పాటల సంగతి అదే చెపుతారు. అవి పాడగా విన్నవారికి అవి పూర్తిగా తెలీకపోవచ్చు. కాని వాటిగానం, శబ్ద లాలిత్యం, పదాల ధ్వని విన్యాసం. ఇన్నీ శ్రవణాన్ని మనసుని ఆకర్షించి, మనసుని దాటి ఎక్కడో అంతఃకరణంలో ఆత్మలో మాధుర్యాన్నీ, తేజస్సునీ నింపుతాయి ఆ

శ్రోత అంతరాంతరంలో ఏం మార్పు జరుగుతుందో అతని మనసుకే తెలీదు. ఈ రహస్యం గుర్తించక పోవడంవల్లనే, ఈనాడ తిండికీ, వొంటికీ, మనస్సుపై పొరల ఆహ్లాదాలకీ ఉపయోగపడని కళ, కళ కాకుండా పోతోంది. లోకం ఇంత విడిపోయింది.

గొప్ప కవిత్వ సృష్టిగాని, అనుభవం గాని మనసు వెనక ఎంతో లోతునవుంటే Sublime of Supernal Plane లో జరుగుతుంది. మనసుకు తెలిసేది స్వల్పం. గీతాంజలి అంతరార్థం చలానికేం తెలుసు? టాగూరుకెంత మాత్రం తెలుసు?

నీ పాటల అర్థాలన్నీ చెప్పమని అడుగుతారు. ఏం చెప్పాలో నాకు తెలీదు. ఏమో, వాటి అర్థమేమిటో ఎవరికి తెలుసు?

అంటాను!'' అంటారు టాగూర్. (105)

తన Emotional అనుభవానికి రూపకల్పన చేస్తాడు కవి. తమ విరహాన్ని, నిరాశని, విశ్వాసాన్ని, భయాన్ని ఎన్నో విధాల పాడారు, psalms రాసిన భక్తులూ, మీరా, కబీర్, రామదాసు, త్యాగరాజు, అంత భక్త పరాధీనుడైన ప్రభువు, తనెంత తపించినా దర్శనమివ్వడేమని త్యాగరాజు వ్యథ, ఆశ్చర్యం, భయం; దాని కంతకీ రూపమిచ్చి;

ఖగరాజ నీ యానతి
విని వేగ చనలేదో
గగనానికి ఇలకు
బహు దూరం బనినాడో

కాకపోతే నువ్వెందుకు రావు ? అని పాడతాడు కవి. ఆ విరహం ఏ హృదయంలో ఏ కొద్దిగా మండినా, అతని తపనని నీకు అర్థం చెయ్యడానికి

అతనిచ్చిన రూపకల్పన విష్ణూ, వాహనం గరుడుడూ నీకు అనుభవాన్ని య్యడానికి అభ్యంతరాలు కానక్కర్లేదు.

కవి చెప్పేది నీకు పూర్తి అనుభవంలో వుంటే ఆ కవిత్వం నీకు అనవసరం.

కవిత్వం చదివిన తరవాత కూడా నీ అనుభవానికి విషయం ఏ మాత్రం అందకపోతే ఆ కవిత్వం నీకు వృధా!

నీకు తోచనిదీ కనపడనిదీ కవి చెప్పిన తరవాత నీ అనుభవంలోని ఎంతో కొంత వొచ్చేదీ, అదే నీకు సరిపడే కవిత.

అట్లాగే కవి టాగూర్ ఎన్నో ఇమేజరీలనీ, ఉపమానాల్నీ,సింబల్సునీ ఉపయోగించి తన అభిప్రాయాన్ని వ్యక్తం చెయ్యాలని చూస్తాడు. తక్కిన వారివలె ఇతను ఈశ్వరుడికి ఓ రూపమియ్యడు. ఆయనకై ఓ లోకాన్ని సృష్టించడు. కనక తక్కిన భక్త కవులకన్న ఈ యత్నం క్లిష్టం.

"ఈ చిన్న పువ్వుని కోసుకో (6)

"పద్మం వికసించిన రోజున నా మనసు ఎక్కడో మెదులుతోంది,
నా ఖర్మం. (20)

"నా పడవ తెరచాప నెత్తాలి." (21)

"బందీ నిన్నెవరు కట్టేశారు"
ఈ గొలుసుల్ని నేనే తయారు చేసుకున్నాను. (34)

"నీ ప్రేమ చిహ్నంగా ఏం వొదిలి వెళ్ళావు? పిడుగువలె బరువై?
జ్వాలవలె మెరిసే శక్తి స్ఫూర్తమైన నీ ఖడ్గం. (52)

"నరుడికి పూలహారం తయారయింది." (91)

"తేజాగ్నవం పైన వికసించిన పద్మంలో దాక్కున్న మధువును అనుభవించాను." (96)

"ఈశ్వరుడి దాహానికి దోసిట్లో నీళ్ళు పోసిం" దంటాడు. (50)

"ప్రభువొచ్చి చేయిజాచి బిచ్చమడిగాడు" అంటాడు. (50)

"అదే గొప్ప కళకి రెండో ప్రధాన లక్షణం. మనసుకి అందనిదీ, తెలియరానిదీ ఏ ఉపమానాల ద్వారానో, ఇమేజరీవల్లనో, Suggestions వల్లనో, ధ్వనివల్లనో ప్రయత్నించి ఆర్టిస్టు తన అనుభూతికి దగ్గిరగా నిన్ను తీసుకు రాగలగడం మహనీయమైన కళ. మనిషిలోని Planes అన్నింటినీ అందంతో విజ్ఞానంతో నింపుతుంది. దేని పొలిమేరని Intellect తొక్కడం కూడా అసాధ్యమో అట్లాంటి Supra-mental Experience లోకి ప్రవేశిస్తాడు. కవి తన Inspired moments లో అనుభవాన్ని ప్రజల Intellectual Plane లోకి తెచ్చి ఏ కొంచెమో ఐనాసరే అనుభవింప చెయ్యాలని అతని ఆశయం.

"నక్షత్ర మణులతో పొదిగిన నీ కంకణం సుందరం కాని, ప్రళయేశ్వరా! తలపుకీ దృష్టికీ భీకరమై అనుపమానమై సౌందర్యంతో వెలుగుతుంది నీ ఖడ్గం. (53)

రాత్రి అగాధ నిశ్శబ్దంలో మాత్రం నక్షత్రాలు వాటిల్లో అవి చిరునవ్వులతో.

"ఈ అన్వేషణ అంతా అర్థం లేనిది, అవిచ్ఛిన్నమైన పూర్ణత అంతటా విలసిల్లుతోంది." (78)

అని గుస గుస లాడతాయి.

"శబ్దం లేని తంత్రుల గానం ఎక్కడ పొంగుతూ వుంటుందో, ఆ అంతులేని అగాధం పంచనవున్న నీ సభామందిరంలోకి నా జీవన వీణని తీసుకుని వెడతాను. (100)

ఇటువంటి Imagery లో మనం మనసులతో అందుకోలేనిదాన్ని మనకి ఏ Super-conscious Plane లోనో అనుభూతికి తీసుకు రావడానికి ఈ గీతాల్ని అల్లాడు కవి.

కళ స్పష్టంగా బోధించే అర్థంకాక, దానికి పట్టిన అందాలు చాలు హృదయాన్ని కట్టివెయ్యడానికి.

2

ఒకరి జ్ఞానాన్ని ఇంకొకరి ఇవ్వడం కొంతవరకు సాధ్యం కాని, ఒకరి అనుభవాన్ని కింకొకరికీ తెలియ చెయ్యడం అసాధ్యం. అటువంటి అనుభవం కొద్దో గొప్పో నేర్చుకొనేవారి కుంటే తప్ప. సాధారణానుభవాల్లో మనసు తాను అనుభవిస్తున్నానని గుర్తిస్తో వుంటుంది. మనసు కొంతవరకన్నా అణిగితే కాని ఆధ్యాత్మికానుభవం కలగదు. అందువల్ల మనసు ఆ ఆధ్యాత్మి కానుభవాన్ని గుర్తించే స్థితిలో వుండదు. ఇతరులకు తెలియచెయ్యకలగడం మరీ కష్టం.

"దక్షిణ మారుతం ఆహ్లాదకరంగా వుంది" అని అంటే చాలా మందికి అర్థమవుతుంది. కాని-

"దక్షిణ మారుతం నీ ప్రేమ సందేశాన్ని కొనివచ్చింది" అంటే ఎంతమందికి అర్థమౌతుంది?

రసికులు ఆ అనుభవాన్ని చమత్కారమైన కల్పనగా ఆనందిస్తారు. కాని, భక్తుడైన కవికి ఆ ప్రేమ సందేశం కల్పనగా కాదు, వాస్తవం.

కవికి, అది ఆ క్షణానికే వాస్తవం.

యోగికి అది నిత్య సత్యం.

మానవుడు తనకి ఈశ్వరుడితో గల సంబంధాన్ని గుర్తించి స్నేహ మాధుర్యాన్ని అనుభవించడం ఆధ్యాత్మికానుభవం. ఆ సంబంధాన్ని

అంగీకరించని వారికీ ఆ మాధుర్యాన్ని చవిచూడని వారికీ గీతాంజలి అర్థవిహీనం.

ఈ ప్రపంచంలోని ఈ ప్రయత్నమంతా జీవేశ్వరుల పరస్పరాన్వేషణే. ఇదంతా ప్రేమలీల, ఎవరినించి విరహాన్ని మీరా, కబీర్, త్యాగరాజు అన్ని విధాల పాడారో, ఆ ఈశ్వరుడే టాగూరుకి, దాహం గొన్న బాటసారిగా, జీవన జలధిని దాటించే నావకి కర్ణధారిగా, నిద్రలో తనని మేల్కొలిపే వైతాళికుడిగా, వంశీనాదంగా, తనవేపు చేయిజాచి బిచ్చమడిగే ప్రభువుగా, ఈ లోకంలో, పరలోకాలలో తనని వొళ్ళోకి తీసుకునే తల్లిగా, బాల్యసఖుడిగా, వధువుకి భయంకరమైన ఖడ్గాన్ని బహూకరించే ప్రియుడుగా, నిరంతరం తనకై అన్వేషించే పథికుడిగా కాంతిగా , దానంగా, నృత్యంగా, ఆనందంగా, అమృతంగా, సర్వంగా ఎన్నోవిధాల దర్శనమిచ్చారు.

"ఇదంతా కవి కల్పన. ఈశ్వరుడేమిటి? ఉన్నా మానవుణ్ని అన్వేషించడమేమిటి! ఆ సంబంధంవల్ల ప్రయోజన మేమిటి?" అని ప్రశ్నిస్తే-

పూర్వం ఒక అర్ధరాత్రి అడిగాను, నా మొదటి ఆధ్యాత్మిక గురువుని రఘుపతి వెంకటరత్నం గారిని, "అసలు ఎందుకు ఈశ్వరుణ్ని తలచుకోవాలి? ప్రార్థించాలి? ప్రేమించాలి?" అని, నా ప్రశ్నకి ఆయన సమాధానంగా "అనవసరం" అని, ఆగారు.

ఈశ్వర కరుణా ప్రసరణకై జీవితాన్ని అంకితం చేసిన నా గురువునించి, ఆ ప్రత్యుత్తరం నన్ను విభ్రాంతుణ్ని చేసింది.

"ఆ ప్రశ్న వచ్చినవాడికి ఈశ్వరుడు చాలా అనవసరం. కాని ఆ అవసరం, ఈశ్వరుణ్ని ప్రేమించే అవసరం, అతన్ని నీ హృదయంలోకి తీసుకునే తపన, ఓనాడు ఎట్లాగూ తప్పదు. ఆనాడు ఈ ప్రశ్నే రాదు బిడ్డకి ప్రశ్నేరాదు, ఎందుకు తల్లిని ప్రేమించాలని, తల్లికీ రాదు. సముద్రాన్ని ఎందుకు చేరాలనే

ప్రశ్న నదికీ రాదు. "నాకు ఈశ్వరుడి అవసరం ఎన్నడూ కలగదు" అని ప్రగల్భం పలకడం నాకు ఎట్లా వినిపిస్తుందంటే, కన్య "నాకు పురుషుడి అవసరం ఎన్నడూ పట్టదు. నా కెన్నడూ యౌవనం రాదు నేను రానీను" అన్నట్టు వినిపిస్తుంది."

ఈ మాటలు గీతాంతాలిని అర్థం చేసుకోడానికి సూత్రవాక్యాలు.

ప్రాణికి పుట్టింది మొదలు, ఇంద్రియాలతో లోకాన్ని స్పృశించడం సహజం, అనివార్యం. "నేనేమిటి? ఈ లోకమేమిటి? ఈ లోకంతో నాకేం పని?" అని విర్రవీగే శిశువు త్వరలోనే ఇంకో లోకాన్ని చూసుకుంటుంది.

మనిషికీ, జగత్తుకీ వుండే ఈ స్పర్శనాసంబంధంలో అవసరమే కాదు, ఎంతో ఆనందం వుంది. ఈ లోకానికి శిశువు రూపాన తీసుకొచ్చిన, జగజ్జనని అనేక ఆనంద బంధాలతో స్పర్శలతో తనని మానవుడికి వ్యక్తం చేసుకుంటోంది.

> "నిన్ను నవ్వించాలని నీ ముఖాన్ని ముద్దు పెట్టుకున్నప్పుడు కన్నా నాకు నిశ్చయంగా తెలుస్తుంది, ఉదయకాంతిలో ఆకాశం నించి దొర్లి ప్రవహించే ఆనందమేమిటో, ఎండాకాలపు గాలిలో వెంటతెచ్చే సౌఖ్యమేమిటో, నిన్ను చిరునవ్వు నవ్వించడానికి నిన్ను ముద్దుపెట్టుకున్నప్పుడు నాకు తెలుస్తుంది." (61)

అంటారు టాగూర్.

తమ లౌకిక వ్యాపార దృష్టితోనే భక్తుణ్ని చూసే ప్రజకి ఈ ప్రేమ కవిత్వం ఏ మాత్రం అర్థంకాదు. తాము అధికార్ల పాదాశ్రితులైనట్టే, భక్తుడూ ఈశ్వరుడిముందు వరాలకీ, రక్షణకీ యాచకుడైనాడనే అభిప్రాయాన్ని మించి చూడలేరు.

మానవుడికి ఈశ్వరుడి ప్రేమ ఎంత అవసరమో ఈశ్వరుడికి మానవుడి ప్రేమ అంత అవసరం.

"సర్వలోకాధీశ్వరా, నేను లేకపోతే నీ ప్రేమ ఏమైపోతుంది?" అని అడుగుతున్నాడు ఈశ్వరుణ్ణి కవి.

పిల్లను దూరంగాతోసి "నిన్నెరగనుపో. నువ్వూ నాకు పుట్టలేదు. నువ్వు నాకఖ్ఖర్లేదు" అని, "అమ్మా" అనే బిడ్డ దిక్కులేని ఏడుపుని భరించలేక ఊపిరాడకుండా కావలించుకునే తల్లి ప్రేమలీల, ఈ సృష్టి బిడ్డని దూరంగా తోసిన కాలం తల్లికి ఒక్కక్షణం, బిడ్డకి అనంతమైన యుగాలు. తలుపు వెయ్యడానికి తన పక్కమీద నించి లేచి వెళ్ళి తిరిగివొచ్చే ప్రియురాలి ప్రతి అడుగులోనూ శతాబ్దాల విరహాన్ని అనుభవిస్తాడు ప్రియుడు.

"మీ రెక్కడికి పోలేదు. నిరంతరం నా కౌగిలింతలోనే ఉన్నారు. కాని కౌగలింతలోనే విరహం మీకూ నాకూ, అన్ని విరహాలూ ఐక్యాలు వర్నించిన నువ్వీ విరహాన్ని వర్నించావా ఎక్కడన్నా పూర్ణాలింగనం లోని విరహం" అని అడుగుతారు ఈశ్వరుడు చలాన్ని.

ప్రియుల తన్మయత్వంలో సహితం లేదా విరహం? లోకాన్ని మరుస్తారు. లోకాన్ని తమ లీలా, మందిరం చేసుకుంటారు. "తక్కింది మాయ. సత్యం "నువ్వూ నేనూ, ఇంకేంలేదు" అంటారు. యత్నమంతా ఆ "నువ్వూ, నేనూ" అనే దాన్నించి ఏకత్వం సాధించడానికే. ఎవరో ఏ ఒక్కక్షణమో సాధించగలరు. వారులేరు. ఇద్దరూ ప్రేమలో లీనమైనారు.

ప్రేమ ఏకం, ఏకమైన ప్రేమ ఐక్యం కావాలనే కాంక్షతో రెండు రూపాల విభాగమై తనని తాను వ్యక్తం చేసుకుంటోంది.

ఒకటే విద్యుచ్ఛక్తి ఆకాశాన ఈ మూల ఒక మెరుపుగా చలించి పెన వేసుకొని ఐక్యమై తేజస్సును మించిన అంధకారంలో లీనమౌతోంది.

విద్యుచ్ఛక్తి అంతా వొకటే. కాని Positive and negitive అని విభాగమై ఇన్ని గృహాల్ని, ఉత్సవాల్ని వెలిగించి ఐక్యమై ఇన్ని చిత్రాలుగా దీపాలుగా గానాలు నవ్వుతోంది.

ప్రేమలోని ఈ వ్యధానందమే ఇన్ని బిందువులుగా చింది, రూపం ధరించి, ఎన్నో, కన్నీళ్ళతో, నవ్వులతో, మూర్ఛలతో, మూర్ఛనలతో, నృత్యాలతో పొంగి విరిగి పొర్లి పెనవేసుకుని, అలిగి, అనురాగమై, అల్లుకుంటోంది. అనంతంగా ఈ విశ్వ ప్రణయ తేజమే ప్రతి అడివిలో ప్రతి కుటీరంలో, ప్రతి పక్షి కులాయంలో, ప్రతి తల్లి కళ్ళల్లో, ప్రియుల వేళ్ళ కొనల్లో, మిత్రుల ఆదరంలో, కవి వాక్కులో, ప్రవక్త ఆవేశంలోంచి వెలుగు వలె తొంగి చూసి లోకాన్ని సమ్మోహింపచేస్తుంది. తెల్లారే పువ్వులోంచి పలకరిస్తుంది. పక్షి గొంతులోంచి పిలుస్తుంది. తన ఆహ్వానాన్ని శంకిస్తో చల్లగా స్పృశిస్తుంది. గాలి, వేళ్ళ సందుల్లోంచి, తొంగిచూసి పలకరించే పాపమల్లే. "ఇంకా చూడలేవా" అని ఉదయకాంతిని గుమ్మరిస్తుంది.

ఎన్నో మేలిముసుగుల కింద దాక్కుని మాయబుచ్చే సౌందర్యదేవత, తన సత్యస్వరూపాన్ని ప్రత్యక్షం చేసింది దివ్యనేత్రం ముందు. విరగబడి, మైమరచి ఆనందాన్ని ఆపుకోలేక కవితా స్రవంతి గట్టు తెగి ప్రవహించింది, ఈ గీతాంజలి గానంగా.

3

ఈశ్వరుడితో సంబంధంగల వారికైనా ఈశ్వర రక్షణ కావాలి. ఈశ్వరుడిచ్చే వరాలు కావాలి. కాని, ఈశ్వరుడు అనవసరం.

"ఈశ్వరుడు కావాలంటే, అర్థమేమిటి?" అంటారు.

ప్రార్థనల్లో పాటల్లో ఈశ్వరుణ్ణి తల్లివి, తండ్రివి, ప్రియుడివి. గురుడు. మిత్రుడు, ప్రభువువి, ప్రాణానివి, ఇట్లా అని చివరికి "నా సమస్తమూ నువ్వే" అంటారు. కాని చాలామంది మనసుల్లో అవి మాటలుగానే ఉండిపోతాయి. వాటి Implications యోచించరు. ఈశ్వరుడు ఆమాటల్ని విన్నారనీ, నమ్మారనీ, సంతోషించారనీ, అనుకుని తృప్తిపడతారు. కాని భక్తుడికి, సాధకుడికీ ఈ సంబంధాలన్నీ వాస్తవం. తనముందు వడ్డించిన అన్నాన్ని తింటూ, భక్తుడు విశ్వమాత ఆ భోజనాన్ని తనకి తినిపిస్తున్నట్టు తెలుసుకుని, ఆమె ప్రేమకి ఆశ్రు పూరితుడౌతాడు. Give us our daily bread అనేది అతని దృష్టిలో "It is Thy love that provides us With our daily bread." అని ఆ ప్రేమకి ముగ్ధుడౌతాడు.

To Him bread is manifestation of Divine love.

ఈ సెన్టిమెన్టుని చూసి నవ్వే అవిశ్వాసి కూడా సృష్టికీ, పంటను తినే పశుపక్షి మనుష్య కీటకాలకీ సంబంధం ఉందని నిరాకరించలేడు. అతని దృష్టిలో అదొక యాంత్రిక సంబంధం. భక్తుడి దృష్టిలో అదే ప్రేమ సంబంధం.

"నా తల్లి ప్రేమమయి, జగజ్జనని. నేను అనుగు బిడ్డని, నాకు కావలసింది ఏమిటి? నేను లేందే ఆమె నిలవలేదు. నన్ను ప్రేమించకుండా వుండలేదు. ఆమె పెట్టే అన్నం ఆమె ప్రేమామృతం.నాకు కావలసినవన్నీ ఆమె ఇస్తుంది. ఆమె వొళ్ళో ఆడుకుంటాను, గాయం చేసుకున్నానా, కన్నీళ్ళతో నన్ను వోదార్చి మాన్పుతుంది. ఆమె వొడిలో పడుకున్న నన్ను ఆమె పూపుతో పాడుతో నిద్రపుచ్చుతుంది" అంటాడు భక్తుడు.

"ఈ గుడ్డి సృష్టి నా సవతి తల్లి. నన్ను కొడుతుంది. తిడుతుంది. నాకు దిక్కులేదు. కర్కశ భూయిష్టమైన ఈ ప్రపంచంలో దిక్కులేని ఏకాకిని, నా సోదరుల్ని వంచించి, దోచుకుని, వారితో పోటీపడి, పీక్కుని, నేను

దాచుకోవాలి. ఎవరినీ నమ్మను. ఎవరినీ ప్రేమించను. ఈ మనుషులు నా స్వార్థానికి ఉపకరణాలు. ద్వేషంలో, మోసంలో, వారిని మించి కపటిని కావాలి, లేదా నన్ను వంచిస్తారు." అంటాడు అవిశ్వాసి.

4

తన అనిర్వచనీయాన్ని మాటలతో Symbols తో మనకి అర్థం చెయ్యడానికి యత్నిస్తున్నారు కవి. కాని మనకు Prove చెయ్యాలని ఆయన ఉద్దేశం కాదు. ఈ గీతాలన్నీ చాలా వరకు Personal Godని ఉద్దేశించి పాడినవి. ఆయనతో సల్లాపాలు ఆయన లీలలు. ఆ గీతాల లోనే టాగూర్‌గారి Philosophy కూడా అంతర్గతంగా కనిపిస్తుంది. ఈ లోకాలన్నీ ఏకంగా ఒకటే కాంతిగా, శక్తిగా దర్శనమై తన మిస్టిక్- అనుభవాన్ని పాడుతున్నారు కవి.

ఒక్కడైన ఈశ్వరుడే ఇన్ని రూపాల స్వయం సృష్టిని పొందాడు.

"నీలో నువ్వు అవధుల్ని కల్పించుకుని విభాగమై నీ ఆత్మని లక్షపేర్లతో పిలుచుకుంటావు. ఈస్వయం కల్పిత విభజనే నేనుగా రూపొందింది. (71)

ఇట్లా విభజితమైన ప్రతి భాగమూ తాను స్వతంత్ర వ్యక్తిననే మాయలో పడ్డది.

"నన్ను నేను ఆడంబరం చేసుకుని నీ తేజస్సుపై రంగుల నీడలు పడేట్టు నన్ను నే నన్ని వేపులా తిప్పుకుంటూ వుండడం - ఇదే నీ మాయ" (71)

ఈ ప్రపంచమంతా ఒక్కటే ప్రాణశక్తి.

"నా రక్తనాళల్లో రాత్రింబవళ్ళు ప్రవహించే ప్రాణశక్తే ప్రపంచమంతా పరిభ్రమించి లయబద్ధమై నృత్యం చేస్తోంది. ఆ ప్రాణశక్తే అసంఖ్యాకమైన గడ్డిపరకలుగా భూరజం లోంచి సంతోషంతో గంతులేస్తో పైకి దుముకుతోంది. నూనపత్ర వీచికలుగా విరుచుకు పడుతోంది." (69)

ఇదంతా ఓ గానం, ఆనంద నృత్యం.

"ఆకాశమంతటా ఈ నిశిత సర్వగానం ప్రతిధ్వనిస్తోంది" (71)

"ప్రియా! ఆకునించి ఆకుకి వినోదం ఆవరించింది. అంతం లేని సంతోషాన్ని పంచుతోంది. ఆకాశగంగ తన తీరాన్ని ముంచెత్తింది. ఆనందపు వరద అంతటా పర్చింది." (57)

"వికసిత బాధా శోణ పద్మం పైన కన్నీళ్ళతో కదలక కూచునే ఆనందం, తన సర్వమూ దుమ్ము మీద వెదచిమ్మి మాటలేని ఆనందం"(58)

"విరామంలేని ఈ శీఘ్రగమనానికి అడుగులు వేస్తో, నృత్యం చేస్తో రుతువులు వొస్తున్నాయి, పోతున్నాయి" (70)

ఇట్లా స్వయంకల్పిత విభజనలో విడివడి, ఒకరికై ఒకరు విరహపడతారు, ఈశ్వరుడూ మానవుడూ. ఆ విరహమే ఈ అనంత రూపాలకి కారణం.

"లోకాన్నంతా కప్పి అనంతాకాశంలో అసంఖ్యాకారాలకి జన్మనిచ్చేది ఈ విరహ దుఃఖ స్పందనమే" (84)

ఈశ్వరుడి నించి ఎడమై భరించలేడు మానవుడు.

"నీ ముఖ వీక్షణం నించి యెడమయిందా నా హృదయానికి శాంతి విశ్రాంతులుండవు." (5)

"నువ్వు పలక్కపోతే, నీ మౌనంతో నా హృదయాన్ని నింపుకుని వోర్చుకు వూరుకుంటాను" (19)

"అయ్యో, నా రాత్రులిట్లా వృధా ఐపోవలసిందేనా" (26)

"వ్యర్థమైన ఆశతో గుండె పగిలేట్టు ఏడుస్తో కాచుకుని ఉండేది నేనేనా?" (41)

"ఇంకా సమయం కాలేదా; చెయ్యవలసినవి ఇంకా పనులు మిగిలి పోయినాయా" (42)

తన ప్రేమవల్లనే నిలవలేక భక్తుడు ఈశ్వరుణ్ణి వెతుక్కుంటాడు. ఈశ్వరుణ్ని కలుసుకోవడమే మానవ జీవితాశయం.

"అతని హస్తాల్లో నన్నర్పించుకునేందుకే నా ప్రియుడి కోసం ఎదురు చూస్తున్నాను" (17)

"అతని ముఖాన్ని చూడలేదు నేను అతని కంఠమూ వినలేదు. అతన్ని కలుసుకోగలననే ఆశతో బతుకుతున్నాను". (13)

"నాక్కావలసింది నువ్వే నువ్వు మాత్రమేనని నా హృదయాన్ని నిరంతరం జపించనీ" (58)

"నా పడవ తెరచాప నెత్తాలి. నా సోమరి గడియలు వొడ్డునే గడిచి పోతున్నాయి దురదృష్టం". (21)

"అతని కోసం వృధాగా ఎదురు చూడ్డంలోనే చాలా భాగం గడిచి పోయింది రాత్రి" (47)

"నువ్వు నీ ముఖం కనపరచకపోతే, నన్నింత యెడంచేసి వొదిలేస్తే, ఈ దీర్ఘ వర్ష గడియల్ని ఎట్లా గడపగలనో తెలీదు" (18)

మానవుడిలోంచి తన సృష్టిని అనుభవించి ఆనందిస్తాడు ఈశ్వరుడు.

"నిండిపోయే నా జీవిత పాత్రనించి ఏ దివ్యామృతాన్ని చవిచూడ తలిచావు?" (65)

"ప్రేమలో నువ్వు నాకు నిన్ను ఇచ్చేసుకుని, నీ సంపూర్ణ మాధుర్యాన్ని నాలో అనుభవిస్తున్నావు". (65)

తనని ఇట్లా విభాగం చేసుకుని తననించి వేరైన ఆత్మపై వియోగ పడుతో, ఆ ఆత్మని ప్రేమతో మేల్కొలపాలని వినోదిస్తున్నాడు ఈశ్వరుడు.

యీ ప్రకృతి ఈశ్వర ప్రేమస్పందనం. గానాలతో నృత్యాలతో అందాలతో, వర్ణాలతో మానవుణ్ని తనలోనికి పిలుచుకుంటోంది.

"అంతం లేని గాన జాలంలో నా హృదయాన్ని కట్టి వేశావు కద!"(3)

"అవును నాకు తెలుసు, ఇదంతా నీ ప్రేమే ఇంకేమీ కాదు" (59)

"ఈ తుఫాను రాత్రి ప్రాణసఖా, నువ్వు ప్రేమ యాత్రకై బయలు దేరావా?" (23)

మానవుడి ప్రేమవల్ల తాను నిలవలేక, కరుణించి భూమిపైకి (అంటే, మానవుడి హృదయంలోకి) వొస్తాడు ఈశ్వరుడు. "మీ సింహాసనం దిగివొచ్చి నా కుటీరం వాకిట నిలబడ్డావు. (49)

"నన్ను నీ జ్ఞాపకంలో ఉంచుకోడానికి నేను చేసిందేముంది?" (54)

"అందువల్లనే నీ ఆనందం నాలో నిండిపోయి వుంటుంది. అందువల్లనే నువ్వు నా దగ్గిరికి దిగివచ్చావు" (56)

ఈశ్వరుడు ఎప్పుడూ మానవుడివైపు వొస్తూనే వున్నాడు

"అతని వొచ్చి నా పక్కన కూచున్నాడు" (26)

"ప్రతిక్షణం, ప్రతియుగం, పగలు, రాత్రి వొస్తున్నాడు, నిరంతరం వొస్తూనే వున్నాడు" (45)

"నన్ను కలుసుకోవాలని ఏ దూరకాలం నించి నా దగ్గరగా వొస్తున్నావో తెలీదు" (46)

"భయంకరమైన రాత్రి అకస్మాత్తుగా తుఫానులో దిగి వచ్చాడు ప్రభువు" (51)

"అవతలి వొడ్డునించి తేలివొచ్చే గానస్వరాలతో గాలి పులకరించడం నీకు తెలీడం లేదా? (21)

"రేవులో నవ్య పురుషుడెవరో వీణ వాయిస్తున్నాడు!" (74)

"వాగ్దాన పరిమళాలతో గాలి నిండిపోతోంది" (44)

"నల్లనైన నదీతీరం వెంట నా దగ్గిరికి రావాలని తోవ చేసుకుంటు న్నావో నా సఖా" (23)

కాని ఇదంతా అతని లీల, యీ వియోగం, యీ అన్వేషణ యీ ప్రపంచమొక లీలా మందిరం.

"ఈ అనంత రూప లీలా మందిరంలో నేనూ వినోదించాను" (96)

"నేను నీతో ఆడుకునే కాలంలో నువ్వెవరనే ప్రశ్నేరాలేదు" (87)

ఇదంతా ఓ దాగుడు మూతలాట.

"నువ్వు నేను ఆడుకుంటున్న దాగుడుమూతలాటలతో యుగాలు గడుస్తున్నాయి" (71)

తనని మానవుడు గుర్తించకుండా చుట్టూ ఇంద్రజాలాన్ని అల్లుకుని, ఈ లోకపు ఆకర్షణలతో మానవుణ్ని మరిగించి దూరాన వుంచుతాడు ఈశ్వరుడు.

The universe both reveals and conceals Him.

ప్రపంచంలోని అందాలూ, ప్రేమలూ, సౌఖ్యాలూ, అన్నీ ఈశ్వర చ్ఛాయలు. వాటి వల్లనే ఆకర్షిస్తాడు ఈశ్వరుడు, తనని గుర్తింప చేస్తాడు. కాని తీరా ఈశ్వరుణ్ని తెలుసుకోవాలంటే, ఈ అందాలే ఈ ఆకర్షణలే మానవుడి పురోగమనానికి అభ్యంతరాలౌతాయి. అదే మాయ.

"నీవుకల్పించిన తెరపైన రాత్రింబగళ్ళు అనే కుంచెతో సంఖ్యాతీతమైన రూపాలు చిత్రించబడ్డాయి." (70)

"అనంతంగా మారే చిన్నెలతో వెలిగే శిశిరి మేఘోత్తరీయాన్ని నీ నక్షత్ర తేజోవంతమైన వక్షంపైన ప్రణయానందంతో కప్పుకుంటావు." (68)

"కళ్ళపైన ఇంద్రజాలాన్ని కప్పి వివిధ సుఖదుఃఖ స్వరాలతో నా హృదయ తంత్రులపైన మీటేదతనే." (72)

అందచేత మానవుడు గుర్తించలేడు ఈశ్వరుణ్ణి, ఆయన కోసం విలపిస్తాడు. విరహపడతాడు. త్వరగా తనని తీసుకోమని ప్రార్థిస్తాడు. నిరాశ పడతాడు. కాని మాయకులోనై తన అహాన్ని పెంచుతుంటాడు.

"ఓరి మూర్ఖా, నిన్ను నువ్వు నీ బుజాలపై మొయ్యాలను కుంటున్నావా?" (5)

"ఆభరణాలు మన ఐక్యతను చెరుపుతాయి. నీకూ నాకూ మధ్య అవి అడ్డం. నీ రహస్యవాక్కుని వినపడకుండా చేస్తుంది వాటి గల గల."(7)

"ఈ పెద్ద గోడని చూసుకుని నాకు చాలా గర్వం. గోడ ఆకాశాని కంటుతూ పైకి లేచేకొద్దీ దాని చీకటి నీడలో నా స్వరూపం నా కళ్ళనించి మరుగవుతోంది" (29)

"నేను మేలుకుని చూస్తే నా ఖజానాలో నేను ఖైదీనై పడి వున్నాను." (31)

"ప్రభూ, అతనే! అతను అల్పుడైన నా అహం. అతనికి సిగ్గులేదు. (31)

మానవుడి కాంక్షలే అతనికి సంకెళ్ళు ఐనాయి.

"తన శ్వాసతో తాకిన దివ్వెనించి వెలుగుని అర్పేస్తుంది నీ కాంక్ష" (9)

"నా ఆశలనేకం. దీనమైనది నా రోదన." (14)

"నన్నల్లుకున్న బంధాలు మొండివి. కాని వాటిని తెంపుకోవాలని ప్రయత్నిస్తే నా హృదయం బాధిస్తుంది" (28)

క్రమంగా ఈశ్వరుడునించి దూరమై మానవుడు ఈశ్వరుణ్ని మరచి, తన వినోదానికై ఈశ్వరుడు ధరించే ఈ రూపాలపై మమతలో పడిపోయినాడు. నిర్నిద్రమైన ఈశ్వర ప్రేమ దీన్ని భరించదు. స్త్రీ తన ప్రియుణ్ని కోరక,

ప్రియుడిచ్చే ఆభరణాలకై ఆశిస్తోంది. పురుషుడిచ్చే చీనాంబరాలు అతని ప్రేమ చిహ్నం కావడం మాని వాటి విలువలే ప్రధానమై మురిసిపోతోంది. అంతే కాదు. దేహవాంఛ తృప్తే ప్రణయ పరమార్థంగా చూసుకుంటోంది. ఆ దుర్గతినించి, చీకటి నించి, ఇరుకునించి మేల్కొలపడా తన కాంతిని దయామయుడైన ప్రియుడు? అదే లోకం లోని బాధ, దుఃఖం. క్షుద్ర విషయాసక్తమైన మనసును మేల్కొలిపి, కాంతివైపు తిప్పే శిక్షణే ఖేదకారణం, బాధ విరహచిహ్నం. తన ప్రేమకి ప్రియురాలు అంధురాలు కావడం భరించలేడు ఈశ్వరుడు. తన కౌగిలిలో ప్రియురాలు అన్యమనస్క ఐ తన ప్రణయలీల కెదురు పలక్కపోతే బాధించి ఐనాసరే, తనలోకి దృష్టి మరల్చుకోడా శృంగార నాయకుడు?

దుఃఖాలు కష్టాలు బాధలు వొచ్చాయి. ఈశ్వరుడు గుర్తుకువొచ్చాడు. కాని, ఆయన పలకరు. భక్తుడు తల్లడిల్లి పోతున్నాడు.

"మబ్బుల మీద మబ్బులు కమ్ముకు వొస్తున్నాయి. చీకటి పడుతోంది. ప్రియా, నన్నొంటిగా ఈ తలుపు దగ్గిర నిరీక్షణలో ఎందుకిట్లా వొదిలేశావు?" (18)

"నువ్వు పలక్కపోతే నీ మౌనంతో నా హృదయాన్ని నింపుకుని వోర్చుకుని వూరుకుంటాను." (19)

"నిరాశతో మూల్గుతోంది ఆకాశం. నాకు నిద్ర రాదు. నా ఎదుట ఏమీ కనపట్టంలేదు." (23)

"దివ్వె ఉండనే వుంది. కాని దానిలో ఒక్కరవ్వ వెలుగు లేదు"

"విషాదం నీ తలుపు కొడుతుంది."

"ఆకాశాన మేఘాలు కమ్మాయి. ఎడ తెరపి లేకుండా వర్షం కురుస్తోంది"

"హృదయమా ఇంతేనా నీ బతుకు?" (23)

"నీ హృదయాన్ని అవరించింది అలసట. నీళ్ళనిండా నిద్ర కమ్ముకునే వుంది." (55)

"నా వెత నా స్వంతం. దాన్ని నీకు కాన్కగా అర్పిస్తాను" (83)

ఇట్లా జీవితమంతా బాధ ఆవరించినా తన వ్యధని తొలగించమని అడగడు రసికుడైన ఈ భక్తుడు. ఎంత వేదన లోంచైనా సరే తనని ప్రేమార్పుణ్ని చెయ్యమని ప్రార్థిస్తాడు.

"నరుకు, నరుకు, నా హృదయంలోని దరిద్రాన్ని సమూలంగా నరుకు" (36)

"హృదయం గడ్డకట్టి ఎండిపోయినప్పుడు నన్ను కరుణా వర్షంతో ముంచు"

"నా తలుపు పగలగొట్టి రాజలాంఛనాలతో లోన ప్రవేశించు"

"నిద్రేశ్వరా, నీ ఉరుములతో మెరుపులతో కదిలిరా" (39)

"బీటలు వారిన హృదయంలో చాలా కాలంనించి వర్షం వెనక పట్టింది"

"మెరుపు కోరడాలతో ఆకాశాన్ని ఈ మూలనించి ఆ మూలకి మేల్కొలుపు"

"ఏమైనా సరే. ఈ అగ్నిని ప్రభో వెనక్కి పిలు." (40)

కాని తప్పదు ఎంత క్రూరంగా తనని నిరాకరించుకోనీ. ఎంత వియోగంలో కాల్చనీ, ఎంత నిరాశలో మండిపోనీ, తప్పదు. ఈశ్వర కరుణ భక్తుణ్ని ఎన్నటికీ వొదలిపోలేదు.

"తప్పదు తెల్లవారుతుంది. స్వర్ణధారలతో ఆకాశాన్ని చీల్చుకొని నీ కంఠం వర్షిస్తుంది" (19)

ఈశ్వర ప్రేమలో కరుణలో అచంచల విశ్వాసం ఈ భక్తుడికి. "ఈ నీ సమస్త ఐశ్వర్యాలకీ భాగస్తుడిగా తీసుకున్నావు నన్ను" (56)

"నా ప్రార్థనల్లో నిన్ను పిలవకపోయినా, నిన్ను నా హృదయంలో నిలుపుకోకపోయినా నీ ప్రేమ నాప్రేమకోసం అట్లా ఎదురుచూస్తోనే వుంటుంది" (32)

"నా పక్కనే నించుని వున్న నిన్ను చూశాను. ఎంత భయపడ్డాను!" (48)

"జన్మలో, మృత్యువులో, ఈ లోకంలో ఇతర లోకాలలో ఎక్కడెక్కడ నువ్వు నన్ను తిప్పినా, నా అనంత పథచారివి నువ్వే" (63)

"దినాంతంలో నేను భయంతో పరుగెత్తుతాను, నీ తలుపు మూసేశారేమోనని. కాని తీరా చూస్తే ఇంకా వ్యవధి వుండనే ఉంటుంది" (82)

"ఈ అట ఆఖరు కాగానే ఈశ్వరుడితో ఐక్యత సిద్ధిస్తుంది"

"వధువు రాత్రి చీకట్లో ఏకాంతంగా తన నాథుణ్ని చేరుకుంటుంది" (90)

"అట్లానే, మృత్యువులో సహితం ఆ పరమాత్మే చిరపరిచితుడై నాకు దర్శనమిస్తాడు" (95)

"రాత్రి నీ ఆట చాలించాలనిపించినప్పుడు, నేను కరిగి మాయ మౌతాను" (80)

"నేను అనేది ఏమీ మిగలదు. నీ పాదాలవద్ద నిర్వాణాన్ని పొందుతాను." (98)

5

గీతాంజలిని అర్థం చేసుకోవడానికి ముఖ్యమైన అభ్యంతరాలు, అద్వైత వేదాంతమూ, సైన్సూ, రెంటికీ సమీపమైన సంబంధం ఉంది.

వేదాంతం అద్వైతమై తత్వ విచారణ ఫలితంగా ఈశ్వరుడు నిర్గుణుడైన తరవాత వేదాంతుల హృదయాల్లో రసం ఎండిపోయింది. లోకం మాయ, మనిషి మాయ: జీవులు మాయ; సాధకుడు మాయ. మనసు మాయ, మనసు భావించుకునే ఈశ్వరుడు మాయ, ఈశ్వరుడు నిర్గుణుడు. నేతి నేతి నేతి (న+ఇతి; ఇది కాదు ఇదికాదు) అనేటప్పటికి ఏదీ కాకుండా పోయినాడు. ఏదీకాని దాన్ని భావించుకోడం మనసుకి అసాధ్యం కనక అన్నీ ఈశ్వరుడే అనే సంగతి మరచిపోయినారు క్రమంగా వేదాంతులు. వారి మేధో విజృంభణని చూసుకుని మురిసి గర్వపడి తన మంత్రుల్నీ కుటుంబాన్నీ నరికి తన శక్తిని చూసి గర్వపడే నియంతగతికి దిగారు.

"ఏదియూ కాకుండి, అన్నియూ నీవయై
కనపడని దానివి, కనపడితి నీవె"

అని అద్భుతంగా పాడారు సూర్యనారాయణగారు భగవాన్ పైన, అగపడనిదే, కాని ఆగపడుతుంది మనపై కరుణవల్ల. నామరూప రహితుడు, మనకోసం నామరూప సహితుడై నిరంతరం మన మధ్య కనపడ్డాడు.

అదీ గీతాసారం, గీతాంజలీ ప్రసారం.

అన్నీ మాయ ఐనప్పుడు, ఏదీ సత్యం కానప్పుడు అన్నీ ఈశ్వరుడే అనడంలో అర్థం కనపళ్ళేదు, అద్వైతులకి. లేనివన్నీ నువ్వే అంటే, నువ్వే లేవన్నమాట. ఈ విధంగా తత్వ విచారణ చేసి చేసి తన ప్రజ్ఞలో తానే గర్వించి తనని తాను ఎండ కట్టుకుంది విజ్ఞానం అమితంగా వాచిపోయిన మేధస్సు ఆక్రమణలో తనకి స్థలం లేక హృదయం ముడుచుకు పోయింది. మాతా నాస్తి, పితా నాస్తినాస్తి బంధు సహోదరా, అని గురువు లంటే "అవును ఈశ్వరుడు నాస్తి, నీతి నాస్తి, కర్తవ్యం నాస్తి "నేను" నా స్వభావం తప్ప,

తక్కినదంతా నాస్తి అన్నారు శిష్యులు. అద్వైత సాధనం అంటే కొన్ని భాష్యాలూ అవీ చదివీ, ఏమీలేదు, అంతా శూన్యం, అని తెలుసుకోవడమే అనుకున్నారు.

ఇదంతా శూన్యం అని తెలుసుకునే మనసు అన్నిటికన్న మాయ అనేది సుఖంగా మరిచిపోయినారు. మనిషి కోరి పరమార్థంగా అనుభవించే సుఖాన్ని శాంతిని మాయ అని బోధించి సాధకుల్ని ఆత్మవంచకుల్ని పరవంచకుల్ని చేసి వొదిలింది ఈ వేదాంతం.

ఈశ్వరుణ్ని హృదయంలో పొందిన జ్ఞాని అనిర్వచనీయమైన ఆనంద తన్మయత్వంలో ఉంటాడు. ప్రేమోన్మత్తుడివలె విశ్వాన్ని మారుస్తాడు.

"పానీయంబుల త్రాగుచున్ కుడుచుచున్
భాషించుచున్ హాస లీ
లా నిద్రాదులు సేయుచున్ దిరుగుచున్
లక్ష్మించుచున్ సంతత
శ్రీ నారాయణ పాదపద్మయుగళీ చింతామృతా
స్వాద సం
ధానుండై మరచెన్ సురారిసుతుడే
తద్విశ్వమున్ భూవరా"

అట్లాంటి స్థితిలో వున్నవాడికి ప్రపంచ సుఖాలు క్షుద్రంగా కనపడవా? ఆ స్థితిని ఆదర్శంగా పెట్టుకుని ఈ బోధకులూ సాధకులూ ఏమీ దొరక్కముందే తామేదో సాధించిన వారి వలె.

"వొదులు, వొదులు, సంసారం బురదగుంట. వొదులు భార్యా పుత్రులు శత్రులు. వొదులు, ప్రేమ బంధాల్ని కోసుకో మూసుకో, మూలకూచో.

అడివిలోకి కొండల్లోకి పరుగెత్తు. పిల్లల్ని పిట్టల్ని పువ్వుల్ని ఆకాశాన్ని వెన్నెలని స్త్రీని చూసి రోతపడు, నీ ఇంద్రియాలు నీ శత్రువులు. మూసుకో కట్టుకో కళ్ళాలు వేసి బిగించు." అని అరిచారు. పాటల నిండా పుస్తకాల నిండా, శాస్త్రాల నిండా, అట్లానే వర్తించారు. ఈబోధతో తిండి తిననివారు, ఆకులూ రాళ్ళూ తినేవారు, మలినంలో పోట్లాడేవారు, మీదరాళ్ళు రువ్వేవారు. ముళ్ళల్లో మేకుల్లో కూచునేవారు ఆదర్శమైనారు.

యీ శుష్కత్వానికి పెద్ద తిరుగుబాటు గీతాంజలి.

"ఈశ్వరుడంటే ప్రేమ, ఈశ్వరుడంటే కరుణ, ఆనందం, ఇంకెక్కడ వున్నారు ఈశ్వరుడు! ఏ శూన్యంలో వెతుకుతావు ఆయన కోసం? కళ్ళు తెరచి చూడు. ఇదంతా ప్రేమవార్ధి ఆనంద నృత్యం"- అంటున్నారు టాగూర్.

"బంధరహితమైన అనురాగమే ఈశ్వరుడు" అంటారు కబీర్.

"వైరాగ్యంలోంచి మోక్షం నాకవసరంలేదు. సహస్ర ఆనంద బంధాలతో స్వతంత్రం నన్నాలింగనం చేసుకుంటుంది.

నా జ్ఞానేంద్రియాల్ని ఎన్నడూ మూయను. నా దృష్టి శ్రవణ స్పర్శ నా అనుభవాలు నీ ఆనందాన్ని తీసుకొచ్చి నాకిస్తాయి." (73)

యీ మమతలలో అనుభవాలలో ఈశ్వరుణ్ని చూడగలిగితే, ఇదంతా ఈశ్వర ప్రేమలీలగా తీసుకో గలిగితే యీ లోకపు-

"భ్రమలన్నీ ఆనంద హారతులుగా మండిపోతాయి వాంఛలన్నీ ప్రేమలో ఫలిస్తాయి."

6

అద్వైతానికి సవతి తమ్ముడే సైన్సు., సైన్సు విజృంభణవల్ల మానవుడి హేతువాదశక్తి విజృంభించింది. ప్రతిదాన్నీ ప్రశ్నించాడు. ఆ ప్రశ్నలకి

సమాధానాలు దొరికిన కొద్దీ, తమ మనోశక్తిపైన విశ్వాసం ఎక్కువయింది. ఏప్రశ్నకీ చివరి సమాధానం దొరికింది కాదనే సంగతి ఉదాత్తులూ సత్యాన్వేషకులైన ఏ కొద్ది మంది గొప్ప Scientistsకో తప్ప తెలీదు. తెలుసుకోడం ఇష్టంలేదు. సమాధానాలు దొరకని వాటినీ అవి తమ Reasonకి అందలేదు కనుక, అవి అబద్ధమనీ అసలు లేవు పొమ్మనీ అన్నారు.

యీ ప్రశ్నల ధాటికి నిలువలేక, ప్రజల మూఢత్వంపై గోడలు కట్టుకున్న మతాలన్నీ పరుగెత్తుకుపోయి మూలమూలలా దాక్కున్నాయి. విశ్వాసమనేది నశించింది. ఈశ్వరుడూ, కర్మా, పరలోకాలూ నరకమూ ఇట్లాంటి నమ్మకాలూ, భయాలూ మతాలతో కలిసి మాయమైనాయి. దూరంగా ఏదో తమకు అర్థంకాని విషయాలూ సత్యాలూ వున్నాయేమోననే ధ్యాస వున్నా, జీవితాన్ని నడిపే శక్తులుగా చాలా బలహీనపడ్డాయి. మనిషికి నిజంగా శాంతినీ స్థిమితాన్నీ తేజస్సునీ ఇచ్చే విలువలు, దయ, ప్రేమ, అందం, స్నేహం, సూనృతం, భక్తి, విశ్వాసం, ఆత్మ స్వాతంత్ర్యం, ఆత్మ గౌరవం. ఇటువంటి అర్థమూ అవసరమూ, సైన్సుకి అందకపోవడంవల్ల వాటిని మనస్సుకి పట్టి మిగిలివున్న పాతమతపు మూఢత్వాలనీ, అవాంఛనీయమైన ప్రకృతి పూర్వచిన్హాలనీ తోసేశారు. జీవితం ఒక నియమబద్ధమైన కళగాక, అవసరబద్ధమైన పాలసీకింద తయారయింది. తాను దేహమూ మనసూ కాక అంతకన్న అధికమేమీ కాదనే నమ్మకంవల్ల తన స్వతంత్రాన్ని మానవుడు కొందరు తెలివిగల వాళ్ళ చేతుల్లో పెట్టి, తనకి పుష్కలంగా తిండిపెట్టి, సినిమాలు చూపితే చాలునన్నారు. కళ అనేది, ఆత్మ, తన ఔన్నత్యానికై తపించే సాధనకాక, ప్రజల ఆహ్లాదానికై వినోదం ఐపోయింది.

"సుఖం, సుఖం దేహానికీ మనసుకీ సుఖం" అనే నినాదం వినిపిస్తుంది, అన్ని దిక్కులనించీ, ఇదిగాక మానవుడిని బాధించే ప్రశ్నలూ సందేహాలూ,

కొందరు ఆత్మ ఔన్నత్యానికై చేసే సాధనలూ, మనసులోని మాయలూ, కొందరికి పట్టిన జాడ్యాలూ ఐనాయి. సుఖానికి ఆత్మన్నముకున్నాడు మానవుడు. అట్లాంటి నిర్భాగ్యుల హృదయాలు గడ్డకట్టి అభివృద్ధిని ఆపివేస్తాయి. తమ హృదయంలో సర్వేశ్వరుడు వెలుగుతున్నాడనేది తమ మనసులకి తెలీకుండా మాయపైన మాయ కప్పుకుంటో వుంటారు. అట్లాంటి హృదయాల్నే-

> "శిథిలాయ దేవతా! తెగిన వీణాతంత్రులింక నీ స్తుతి కీర్తనల్ని పాడవు, సాయంకాలపు పూజా సమయాన ఏ గంటలూ మోగవు, నీ చుట్టూ గాలి కదలక గడ్డ కట్టింది.
>
> పాడుబడిన నీ ఆలయంలో నిలకడలేని వసంత సమీరంప్రవేశించి, నీ పూజకి అర్పించిన పూల వార్తని తెస్తోంది.
>
> దీపమన్నా వెలగకుండా ఎన్నో ప్రదోషాలు గడిచేపోతున్నాయి. మృత్యువు నెరగని నిరంతర విస్మృతిలో శిథిలాలయ ప్రభువొక్కడే ఏ పూజా లేకుండా నిలిచిపోయినాడు." (88)

అంటున్నాడు. తన ధనమూ, తన క్షేమమూ, కాక వేరే ఉన్నతానం దాలున్నాయనే సంగతి చెప్పినా గుర్తించగల స్థితినించి కూడా ముడుచుకుని పోతాడు పాపం!

తత్ఫలితంగా కవిత్వానికీ అందానికీ ఈశ్వరుడికీ మానవ సంఘంలో స్థానం లేకుండాపోయింది. అందువల్లనే గీతాంజలికి వ్యాఖ్యానంగా ఓ ఉపోద్ఘాతం రాసుకోవలసిన దుర్గతి పట్టింది.

వేదాంతీ, సైన్టిస్టూ, చేసిన అన్వేషణల ఫలితంగా, మనసుని నమ్మి, తాను దేహంకాక ఇంకేమీ లేదనీ, తనని, తాను సంకుచితం చేసుకుని హృదయాన్నీ రసాన్నీ ఎండకట్టుకుని "ఇంతే నా జీవితం?" అని దిక్కులు చూస్తున్నాడు మానవుడు.

వేదాంతి తాను అబద్ధం అసలు లేనంటాడు, సుడోసయన్టిస్టు తానో చదలపుట్టలో చీకిన ఆకుల్ని తినే మకిలి పురుగునని నిర్ణయించుకున్నాడు. అట్లాంటి వాళ్లకి "నా సమస్త ఐశ్వర్యాలకీ నన్ను భాగస్తుణ్ణిగా తీసుకున్నావు" అంటే ఏ మర్థమవుతుంది! ధనం పోగుచేసుకోడమూ. దాంతో తిండినీ స్త్రీనీ కొని అనుభవించడమూ, తన సోదరులపై అధికారమూ ఆశయంగా పెట్టుకుని ఎన్ని పై ఆడంబరాలు మోస్తే అంత ఘనుణ్ణి అనుకునే వాడికి:

> 'నేను కోరకండానే నాకిచ్చిన నిరాడంబరమైన గొప్ప వరాలు ఆకాశమూ, కాంతీ, యీ దేహం, జీవితం, మనస్సు. వీటికి నన్ను అర్హుణ్ణి చేసి, అత్యాశలవల్ల కలిగే అపదలనించి రక్షిస్తున్నావు. (14)

అని అంటే ఏం తెలుస్తుంది? వీటన్నిటినీ తన సుఖాలకి ఉపకరణా లనుకుంటున్న మానవుడికి! ఈశ్వరున్ని తొలగించి ఆ పీఠంపైన Bitch Godess of success ని ప్రతిష్టించి ఆమె ముందు తమలోని ఉన్నతమైన విలవల్ని నిత్యమూ బలి సమర్పణ చేస్తున్న యీ భక్తులకి-

> 'నా అపజయాలనించి బహుమానంగా నేను సంపాయించిన హారాలతో నిన్ను అలంకరిస్తాను' అన్న మాటలు వుత్త ప్రేలాపన కింద ధ్వనించవా?

ఈశ్వరుడు అబద్ధం కాగానే, అతన్ని సేవించే భక్తులు వంచకులూ, ఆ భక్తులు పొందే ఆనందం జాడ్యమూ అయింది. యీ లోకం బాధపడలేని బలహీనులూ, మందమతులూ, వ్యర్థులూ, బద్ధకస్తులూ, ఏం చేత కాక ఓడిపోయిన Escapists, ముసలితనంలో మరణ భయమో పాపాల పశ్చాత్తాపమో పట్టుకుని ఏదో ఎక్కడో తమని రక్షించే శక్తి వుందని తమని తాము మోసపుచ్చుకుని, దానిపాదాలపైబడి ప్రార్థించే అల్ప మేధస్కులు,

ఉచిత భోజన ప్రియులు....వీరూ యీ ఆశ్రమాల్లో అధ్యాత్మిక సాధనకి పూనుకున్నారు.

అనుభవించే శక్తిలేక లోకం పాపభూయిష్టమని సంసారం దుఃఖసాగరమనీ, సుఖదుఖ్ఖాలు కావడికుండలనీ, ఇంద్రియ సుఖాలు శత్రువులనీ, స్త్రీ నరకమార్గమనీ బోధించే పరమమూఢులు యీ ముక్కుమూత గాళ్ళు-ఇదీ లోకాభిప్రాయం యీనాడు. చాలా ఆశ్రమాలు అట్లాగే తయారయినాయి.

ఆధ్యాత్మికానుభూతి, ఈశ్వరానురాగం, అమృతమయమని పూర్తిగా మరచేపోయినారు. యీ లోకాల్ని మించిన సత్యం వుందనే తెలీదు.

"ఐశ్వర్య మదంతో మత్తెక్కి మాయలోపడ్డ యీ అల్పమేధస్సులకు ఆ సత్యం బహిర్గతం కాదు. "యీ దృశ్య ప్రపంచమే సత్యం. దాన్ని మించింది లేదు" అనుకుని వారు తిరిగి తిరిగి మృత్యువు పాలబడతారు" అంటోంది కఠోపనిషత్తు.

"బలహీనులకి బద్ధకస్తులకీ ఏ మాత్రం అందరానిది ఆత్మ సాక్షాత్కారం" అంటుంది ముండకోపనిషత్తు.

సమస్తమూ అర్పించి, ప్రమత్తత లేని దీక్షవల్లే తప్ప సాధ్యం కాని యీ ఆధ్యాత్మిక సాధనకి మహాయోధులే అర్హులు. లోకాలు జయించవచ్చు ప్రజల కీర్తిని తెచ్చుకోవచ్చు, సర్వవిద్యల్నీ సాధించవొచ్చు, కాని, ఆత్మ సాక్షాత్కారాన్ని పొందలేవు.

"One must take fire is order to get light"

కాంతి కావలిస్తే నిప్పు పట్టుకోవాలి" అన్నారు జలాలుద్దీన్ రూమీ.

"లోకములన్నియున్ గెలువ గడియలోన జయించిన వాడ నింద్రియా

నీకము జిత్తమున్ గెలువ నేరపు నిన్ను నిబద్ధుజేయు నీ భీకర
శత్రులార్వుర బ్రభినుల జేసిన ప్రాణికోటిలో
నీకు విరోధి లేడొకరు నేర్పున జూడుము దానవేశ్వరా"

ఈ సాధనని అసిధారావ్రత మన్నాయి ఉపనిషత్తులు. యీ మార్గం ఎంత కఠోరమైనా, ఈశ్వర కరుణ సాధకుడి వెంట నడుస్తో వుండటం వల్ల మార్గం మధుర స్వరాలతో లాలిస్తో వుంటుంది.

"యీ రాళ్ళతోవ చివర చెదరని ఏకాంతంలో నా మిత్రుడు వొంటరిగా కూచుని వున్నాడు."

"మధ్యాహ్నం మార్తాండుడి వేడిలో ఆకాశం వొణుకుతో వొగరుస్తో వుంటేనేం? నీ ప్రతి పాదస్పర్శకీ బాట వీణవలె మధుర బాధారవంతో గానం చెయ్యదా?" (55)

ఈశ్వరుడికై, ఈశ్వరుణ్ణి తన హృదయంలో సాక్షాత్కరించుకుని తీరతాననే యోగి సాధనా మార్గ మాధుర్యాన్ని వర్ణిస్తోంది గీతాంజలి.

ప్రతిజీవి కాంక్షా బాధలేని సుఖాన్ని పొందాలని, ప్రతి రసికుడి యత్నమూ యీ స్వల్ప సుఖాన్ని మించిన మహదానందంలో వోలలాడాలని. కాని అసలు అట్లాంటి అందం వుందనే సంగతే నిరాకరించుకున్నారు. ఈశ్వరుడూ, ధర్మమూ, న్యాయమూ అనేవి వున్నాయని ఒప్పుకుంటే తమ స్వల్ప సౌఖ్యానికి, కష్టపడి సంపాయించిన ఐశ్వర్యాలకి ఎక్కడ భంగం కలుగుతుందోనని!

"ఊళ్ళో తలుపులన్నీ మూసుకు పడుకున్నాము. ప్రభువు ఇంకా రాలేదన్నారు కొందరు. మేము నవ్వి "కాదు అబద్ధం" అన్నాము.

ఎవరో తలుపు తట్టినట్లయింది. "గాలి, ఇంకేంలేదు" అని దీపాలార్పి పడుకున్నాము. "అడుగో, వొచ్చాడు. వార్తాహరుడు" అన్నారు కొందరు.

లేదోయ్, ఏం లేదు, గాలి అయి వుంటుందని నవ్వేశాము. అర్ధరాత్రి ఏదో శబ్దమయింది. దూరపు ఉరుము అనుకున్నాము. నిద్రలో భూమి కంపించింది. గోడలు వూగాయి. మా నిద్ర భంగమయింది. "రథచక్రాల నినాదం" అన్నారు కొందరు. "కాదు. మేఘగర్జనం" అని గొణిగాము నిద్రమత్తులో. ఇంకా రాత్రి చీకటిగానే వుండగానే భేరీ మ్రోగించి "ఆలస్యం చేయకండి మేలుకోండి" అన్న కంఠం వినిపించింది. (51)

తలుపులు వూగుతోనే వున్నాయి. గోడలు పగులుతోనే వున్నాయి. వరదలు, భూకంపాలు, చిత్రమైన జాడ్యాలు, క్షామాలు క్షోభిల్లుతోనే వున్నాయి. కాని మేల్కొరు మనుష్యులు. మానవుడి మేధస్సుని మించిన శక్తిలేదు!

ఐనా కొందరిలోనైనా ఎప్పుడూ విశ్రాంతి నియ్యని ఆకాంక్ష, తెలియని దానికి దేనికో చేతులు జాచే అవ్యక్తాదర్శ స్వప్నాలు మెదులుతోనే వున్నాయి. ఆ స్వప్నమీది ఆ ఆదర్శాన్ని సాధించాలంటే దానికీ ఆధ్యాత్మిక సాధన ఒక్కటే మార్గం.

ప్రతివారి ఆశయమూ యీ అమృతసిద్ధే. సత్యదర్శనమైన వారు అనుభవించే మాధుర్యం అనిర్వచనీయం. వారు సృష్టి రహస్యాన్నే అందుకున్నారు. ఆనంద స్వరూపుణ్ణి ప్రతి నిమిషం హృదయంలో అనుభవిస్తున్నారు. సర్వశక్తులూ వారి కరతలామలకం. వారు వాంఛించేది గానీ, పొందగోరేది కానీ ఏమీ లేదు. వారి ఆనంద శిఖరాలనుంచి చూస్తే యీ లోక సుఖాలు అసహ్యం. మురికి.

మానవాతీతమైన ఈశ్వరానుభూతిని పొంది అవధూతల స్థితిని వర్ణిస్తున్నారు టాగూర్. జీసస్ భోధించినట్టు వీరు అమాయకులైన పిల్లలైనారు.

> "ఎండుటాకులతో పడవలు చేసి విశాల సముద్రం పైన చిరునవ్వులతో వొదులుతారు. లోకాల సముద్రాల తీరాల పిల్లవాడు కుంటున్నారు.

> మృత్యు భయంకరమైన అలలు, శిశువులకి ఉయ్యాలలూపేప్పటి తల్లి వలె అర్థంలేని జోలపాటల్ని పాడుతున్నాయి. సముద్రం పిల్లలతో అడుకుంటోంది." (60)

జ్ఞానికి కనపడే లోకాతీతమైన దృశ్యాలలో ఒకదాన్ని వర్ణిస్తున్నారు.

> "వెలుగు, లోకాన్ని నింపే వెలుగు. కళ్ళను ముద్దిడే వెలుగు. హృదయాన్ని మాధుర్యంలో ముంచే వెలుగు.
>
> ఆహా! నా జీవిత కేంద్రంలో కాంతి నృత్యం చేస్తోంది. ప్రియా, కాంతి నా ప్రేమతంత్రుల్ని మీటుతోంది. ఆకాశం తెరుచుకుంది. గాలి రివ్వుమని పరుగుతీస్తోంది. భూమి పైన నవ్వు గంతు లేస్తోంది." (57)

అనిర్వచనీయానుభవాన్ని మాటలలో ఇంతకన్నా వర్ణించ గలిగిన వారెవరు?య

ఈ కవిత్వ బోధితానుభవమైనా, కళ్ళను తెరవ లేకపోతే ఇంక ఆ హృదయాలకి దిక్కెక్కడో, ఊహాతీతం.

తనకి తెలీకండానే మానవుడు ఏ ఆశయానికై నిరంతరం అన్వేషిస్తున్నాడో అది జ్ఞాని సాధించిన స్థితి కావడం చేతనే అతనిలో మనుషులకి అంత ఆకర్షణ. అతనికీ ప్రపంచ లీల వినోదం. అతను ప్రతి క్షణం చూస్తున్న వాస్తవం లేని సినిమా.

అది యీ కవికి "అంతులేని ఆకారాల లీలా మందిరం"

మనసుతో నిజం తెలుసుకోవాలి ఆలోచించారా, టాగూర్ గారి వేదాంతం కాని ఇంకేం వేదాంతం కాని అర్థంకాదు. యీ లోపలి జ్ఞానాన్ని అవగామన చేసుకునే అర్హత మనసుకి లేదు. మానవులెంత? అతని మనసెంత? ఎంత యత్నించీ తెలుసుకోలేక మనసు Baffle ఐ, కంగారు

పడి చాతకాక, సందేహాలు రేపుకుని, ఇదంతా అబద్ధమని, తన అధిక్యతను సమర్థించుకుంటుంది. తన అంతశ్శాంతిని సాధించలేని ప్రతి మనిషీ, ప్రపంచ శాంతి సాధిస్తానని బయలుదేరుతున్నాడు.

ఎన్ని సందేహాలుండనీ,ఈశ్వరుడూ, లోకం వాస్తవం కానీ కాకపోనీ, ఎవరికి వాడు వాస్తవం. అన్నీ మాయ ఐనా, అతని సుఖదుఖ్ఖాను భవం ఆ నిముషానికైనా వాస్తవం.

ప్రపంచంలో ఏ వేదాంతులూ 'సైన్టిస్టులూ చెప్పని సంగతి అమితమైన రూఢితో, శక్తితో మాట్లాడుతున్నారు, mystics, భక్తులు, యోగులు, ప్రవక్తలు. "ఎన్నడూ చెదరిన శాంతి, అప్రమేయానందం, అనిర్వచనీయ మాధుర్యం ఉన్నాయి నీ హృదయంలో. నీ అల్పమైనా ఆశలు, క్షుద్రమైన కోర్కెలు నీ అంతర్ దృష్టిని కప్పడంవల్ల నీకు తెలీటం లేదు. మేం చూస్తున్నాం. మా మాటని విశ్వసించి నువ్వూ సాధించావా ఆ ఐశ్వర్యమంతా నీది, నాది, ప్రతి వారిది"-అని.

ఆ మాటల్నే టాగూరు ఇంత అందంగా గానం చేశారు.

గీతాంజలి

1

అంతమనేది లేకుండా చేశావు నన్ను. నీ ఆనంద మది.

నాజూకయిన జీవన పాత్రని తిరిగి తిరిగి రిక్తం చేసి వెంట వెంటనే నవజీవనంతో నింపుతో వుంటావు.

ఈ చిన్న రెల్లు పిల్లం గోవిని నీ వెంట కొండకోనల్లో తిప్పుకుని, నిరంతరం నూతన రాగాల్ని పలికిస్తావు.

నీ అమృత హస్త స్పర్శవల్ల ఉల్లాసంతో నా చిన్నగుండె తన పరిధుల్ని దాటి అనిర్వాచ్యమైన అనుభవాన్ని పలుకుతుంది.

అంతులేని నీ కాన్కల్ని యీ చిన్న దోసిలిలోకి తీసుకుంటాను.
యుగయుగాలు గడిచినా యింకా నువ్వు వర్షిస్తోనే వుంటావు.
ఇంకా నా దోసిలిలో స్థలం మిగులుతుంది.

2

పాడమని నీ ఆజ్ఞ ఐనప్పుడు గర్వంతో నా గుండె పగులుతుందేమో ననిపిస్తుంది. నీ మొఖంకేసి చూస్తాను. నా కళ్ళు చెమ్మగిలుతాయి. నా బతుకులో కర్కశమైనదీ, అపభ్రంశమైనదీ సంగీత మాధుర్యంలో కరిగిపోతుంది. సంతోషంతో సాగరం దాటి పక్షి వలె నా భక్తి రెక్కల్ని జాచుకుంటుంది.

నా పాటంటే నీకు ఆనందమని తెలుసు. గాయకుడిగానే నీ సమక్షానికి నాకు ప్రవేశమని తెలుసు.

ఎన్నటికి నేను నాకుగా అందుకో ఆశలేని నీ పాదాల్ని నా గాన పక్షాంచలంతో స్పృశించ గలుగుతాను.

గానోన్మత్తుడనై నన్ను మరిచి నా ప్రభువైన నిన్ను 'నా సఖా' అని పిలుచుకుంటాను.

3

ప్రభో! నువ్వే విధంగా పాడుతావో కాని నేను నిశ్చేష్టితుడనై వింటాను.

నీ గాన తేజస్సు లోకాన్ని వెలిగిస్తుంది. నీ సంగీత జీవశ్వాస ఆకాశం నించి ఆకాశానికి పరుగిడుతుంది.

నీ గాన పవిత్ర వాహిని పాషాణాభ్యంతరాల్ని పగలకొట్టుకుని ప్రవహిస్తుంది.

నీ గానంలో కలవాలని నా హృదయం ఉవ్విళ్ళూరుతుంది. కాని కంఠస్వరం కలవక తల్లడిల్లుతుంది. మాట్లాడాలని చూస్తాను కాని మాటలు పాటలుగా సాగక, దిగ్భ్రమతో కేక పెడతాను.

అంతులేని నీ గాన జాలంలో నా హృదయాన్ని కట్టివేశావు.

4

ప్రాణానికి ప్రాణమా! నీ విద్యుత్ స్పర్శ నా సమస్తావయవాల్ని తాకుతోందనే జ్ఞానంతో నా దేహాన్ని ఎప్పుడూ పవిత్రంగా ఉండడానికి యత్నిస్తాను.

నా బుద్ధిలో విచక్షణా జ్ఞానకాంతిని వెలిగించిన సత్యం నీవని తెలిసి అసత్యాన్ని నా తలపుల దరి చేరనీయను.

నీ పీఠం నా హృదయ కుహర గర్భాలయంలోనే అని ఎరిగి ప్రతిదుష్టత్వాన్నీ, నా హృదయంలోంచి తరిమేసి నా ప్రేమని నిరంతరం పుష్పింప చేసుకుంటాను.

నా పనులకు పటిమ నిచ్చేది నీ శక్తి అని మరిచిపోక ప్రతి కార్యంలో నిన్ను వ్యక్తం చేసేందుకు కృషి చేస్తాను.

5

నీ పక్కన ఓ నిమిషం కూచునే చనువు నా కిమ్మని అడుగుతున్నాను. నేను అవసరంగా చెయ్యవలసిన పనుల్ని తరువాత పూర్తి చేసుకుంటాను.

నీ ముఖ వీక్షణం నించి యెడమయిందా, నా హృదయానికి శాంతి విశ్రాంతులుండవు. తీరం కనపడని శ్రమా సముద్రంలో అంతులేని అలసటగా కనపడుతుంది నేను చేసేపని.

ఈ రోజున తన నిట్టూర్పులతో, గుస గుసలతో, వేసంగి నా కిటికీ ఎదుట నిలిచింది పుష్ప నికుంజంలో తమ బృందగానాన్ని వినిపిస్తున్నాయి తేనెటీగలు.

ఇదే తగిన సమయం నీతో ముఖాముఖిని శాంతంగా కూచుని పొంగిపొర్లే నిశ్శబ్ద విరామానికి జీవితాన్ని అంకితం చేసే పాట పాడటానికి.

6

ఈ చిన్న పువ్వునీ కోసి తీసుకో, ఆలస్యం చెయ్యకు. వాడిపోయి ధూళిలో పడిపోతుందేమోనని నా భయం.

నీ కంఠహారంలో స్థానం లేకపోవచ్చు, పోనీ నీ చేతి బాధా స్పర్శతో గౌరవించి కోసుకో.

నాకు తెలీకుండానే దినం గడిచిపోతుందేమో, పూజా సమయం మించిపోతుందేమో అని భయపడతాను.

గొప్ప రంగు లేకపోయినా, పరిమళం గాఢం కాకపోయినా, ఈ పువ్వుని సమయముందనగానే కోసి నీ సేవకి ఉపయోగించుకో!

7

నా పాట అలంకారాల్ని విసర్జించింది. నగల్నీ చీరల్నీ చూసుకుని గర్వమూ పడదు. ఆభరణాలు మన ఐక్యాన్ని చెరుపుతాయి. నీకూ నాకు మధ్య అవి అడ్డం. నీ రహస్య వాక్కుల్ని వినపడకండా చేస్తుంది వాటి గల గల.

నీ దృష్టి యెదుట నా కవిత్వాహంకారం సిగ్గుతో నశిస్తుంది. ఓ కవి సార్వభౌమా, నేను నీ పాదాల ముందు కూచుని వున్నాను. నువ్వు నీ పాటతో నింపే రెల్లు పిల్లంగోవి వలె నా జీవితాన్ని సరళమూ, నిరాడంబరమూ చేసుకోనీ.

8

వొంటిపై రాజవస్త్రాలు, మెడపై బంగారు హారాలూ ధరించిన బాలుడికి ఆటలో సంతోషం ఎట్లా కలుగుతుంది? ప్రతి అడుగునా అతని దుస్తులు అతనికి అడ్డుపడతాయి.

వస్త్రం ఎక్కడ పిగులుతుందో, ఎక్కడ దుమ్ము పడి మాసిపోతుందోనని, లోకంనించి దూరమై, కదలడానికే భయపడతాడు. తల్లీ ఆరోగ్యవంతమైన ఈ భూరజం నించి ఎడం చేసి వుంచేటట్టయితే, మానవ

జీవితోత్సవంలోకి ప్రవేశార్హ తని నిరాకరిస్తే, అలంకరణ బంధంవల్ల ఏ ప్రయోజనమూ వుండదు.

9

ఓరీ మూర్ఖా, నిన్ను నువ్వు నీ భుజాలపైన మొయ్యాలనుకుంటున్నావా? ఓరీ భిక్షుకా, నీ వాకిట్లో నువ్వే బిచ్చమెత్తుతావా? భారాలన్నీ మోయ సమర్థుడైన ప్రభువు హస్తాలలో సమస్తమూ వొదులు. పశ్చాత్తాపంతో వెనక్కి చూడకు.

తన శ్వాసతో తాకిన దివ్వె నించి వెలుగుని అర్చేస్తుంది నీ కాంక్ష, అపవిత్రమైన దాని హస్తాలతో ఏ కాన్కనీ అంగీకరించకు.

నిర్మలమైన ప్రేమ నీకు ఏది ఉపాదాన మిస్తే దానినే స్వీకరించు.

10

ఎక్కడ దరిద్రాతి దరిద్రులూ, అధమాధములూ పరిత్యాతి పరిత్యజులూ వుంటారో అక్కడ వుంటాయి నీ పాదాలు, అక్కడే నీ పాదపీఠం.

నేనే నీ పాదాభివందనాని కని వొంగినప్పుడు, దరిద్రాతి దరిద్రులు అధమాధములు, పరిత్యాతి పరిత్యజుల మధ్య నివసించే పాదాల లోతును అందుకోలేక పోతుంది మనస్సు.

దరిద్రుల అధముల పరిత్యజుల మధ్య, దీనుల పీలికల్ని ధరించి నువ్వు తిరిగే స్థలాన్ని అహంభావ మెన్నడూ సమీపించలేదు.

నిస్సహాయులైన దరిద్రులూ అధములూ పరిత్యజులకి సఖుడవై చరించే నిన్ను నా హృదయ మెన్నటికీ చేరుకోలేదు.

11

మంత్రాలూ కీర్తనలూ పాలూ విడిచిపెట్టి, తలుపులన్నీ బంధించి, ఈ గుడి చీకటిమూల వొంటరిగా ఎవరిని పూజ చేస్తున్నావు? కళ్ళు తెరిచి చూడు, నీ ఎదట నీ ఈశ్వరుడు లేడు.

ఎక్కడైతే గట్టినేలని రైతు దున్నుతున్నాడో, ఎక్కడ బాట వెయ్యడానికి కూలీలు రాళ్ళు కొడుతున్నారో, అక్కడ ఈశ్వరుడు ఎండలో వానలో దుమ్ముకొట్టిన బట్టలతో వాళ్ళ మధ్యన తిరుగుతున్నాడు. నీ మడిబట్టలు అవతల పెట్టి అతనివలెనే నువ్వూ దుమ్ము నేలమీదికిరా!

మోక్షమా? ఆ మోక్షమనేది ఎక్కడ వుందయ్యా ! మన ప్రభువే సంతోషంగా ఈ సృష్టి బంధనాన్ని తనపైని వేసుకున్నాడు. శాశ్వతంగా మనతో తానూ కట్టుబడి వున్నాడు.

నీ పుష్పాలూ, ధూపాలూ, దూరాన పెట్టి నీ ధ్యానంలోంచి బైటికి రా! నీ బట్టలు చిరిగి మరకలైతే, ఇంతలో వచ్చిన ముప్పేమిటి ?

నుదుటి చమటతో కష్టించి, కృషిలో అతని పక్కన నిలబడు.

12

నా యాత్ర చాలా కాలం తీసుకుంటుంది. దాని మార్గమూ దూరమే.

ప్రథమ తేజో రేఖారథం పైన ఎక్కి బైలు దేరాను. అనేకమైన గ్రహ నక్షత్రాలపై నా పదచిన్హాల్ని వొదులుతూ, లోకాల వొంటరి ప్రదేశాల లోంచి నా యాత్రని సాగించాను.

తన ఆత్మకి సన్నిహితంగా చేరుకునేదే మరీ దూరమైన మార్గం గీతంవలె సులభత్వాన్ని సాధించే శిక్షణామార్గం అన్నిటికన్న క్లిష్టమైనది.

తన గృహాన్ని చేరాలంటే యాత్రికుడు ప్రతి పర కవాటాన్ని తట్టాలి, తన అంతరాంతర గర్భాలయాన్ని ప్రవేశించడానికి ముందు బైట ప్రపంచాలన్నిటిలోనూ దిమ్మతిరగాలి.

మూతలుపడి, "ఇక్కడే వున్నావు నువ్వు" అనుకునే ముందు నా కళ్ళు చాలా దూరాలు వెతికాయి.

"అబ్బా! ఎక్కడ?" అని ప్రశ్నించే కేక.

వెయ్యి కన్నీటి ధారలక్రింద కరిగి "నే నున్నాను" అనే వోదార్పు వరదతో ప్రపంచాన్ని ముంచేస్తుంది.

13

నేను పాడడానికి వొచ్చిన పాట ఈ నాటికీ పాడకండానే మిగిలి పోయింది.

నా వాయిద్య తంత్రుల్ని బిగువుచేస్తో, వొదులు చేస్తో, నా రోజుల్ని గడిపేశాను.

తాళం సరిగా సాగలేదు. పదాల కూర్పు కుదరలేదు. నా హృదయంలో కాంక్షాబాధ మాత్రమే మిగిలిపోయింది. పువ్వు విచ్చుకో లేదు ఇంకా. గాలి మాత్రం నిట్టూర్చుతోంది, పక్కన.

అతని ముఖాన్ని చూడలేదు నేను. అతని కంఠమూ వినలేదు. నా యింటి ముందునించి నడిచే అతని మెత్తని పాద ధ్వనిని మాత్రమే వినగలిగాను.

నేలపై అతనికి అసనం పరచడంలోనే దినమంతా గడిచి పోయింది. ఇంకా దీపం వెలిగించలేదు. అతన్ని ఇంట్లోకి ఎట్లా ఆహ్వానించను?

అతన్ని కలుసుకోగలననే ఆశతో బతుకుతున్నాను. కాని ఆ కల యిక ఇంకా ప్రాప్తించింది కాదు.

14

నా ఆశలనేకం. దీనమైనది నా రోదన. కాన నువ్వు కఠినంగా నిరాకరించి నన్ను నిరంతరం రక్షించుకుంటున్నావు. ఈ బలీయమైన కరుణ నా జీవితాన్ని గాఢంగా పెనవేసుకుంది.

నేను కోరకండానే నా కిచ్చిన నిరాడంబరమైన గొప్ప వరాలు. ఆకాశమూ, కాంతీ, ఈ దేహం, జీవితం, మనస్సు. వీటికి క్రమంగా నన్ను అర్హుణ్ని చేసి అత్యాశలవల్ల కలిగే ఆపదల నించి రక్షిస్తున్నావు.

నేను సోమరిగా తారట్లాడే దినాలూ వున్నాయి. మేలుకుని పరమావధిని వెతుక్కుంటో పరుగెత్తిన రోజులూ వున్నాయి. కాని క్రూరంగా నా యెదటినించి నువ్వు దాక్కుంటావు.

దుర్బలమూ, అనిశ్చయమూ ఐన కాంక్షా విపత్తుల నించి నన్ను రక్షించి, తిరిగి తిరిగి నా ప్రార్థనల్ని నిరాకరించి నీ పూర్ణ స్వీకారానికి నన్ను దినదినమూ అర్హుణ్ని చేస్తున్నావు.

15

నీకు పాటలు పాడటానికే ఉన్నాను, ఇక్కడ నేను. యీ నీ సభలో నాకో మూల స్థానం వుంది.

లోకంలో నేను చేయవలసినది ఏమీ లేదు. నిర్యర్థకమైన నా జీవితానికి పనిలేని రాగాలు పలకడం మాత్రమే చాతనవును.

నిశీథ అంధకారాలయంలో మౌనంగా నిన్ను పూజచేసే వేళ ఓ ప్రభూ, నన్ను నీ ముందు నిలబడి పాడమని ఆజ్ఞాపించు. ఉదయ మారుతంలో పైడి వీణకు శ్రుతి పెట్టినప్పుడు రమ్మని ఆజ్ఞపించి నన్ను గౌరవించు.

16

ఈ ప్రపంచోత్సవానికి నాకు ఆహ్వానం వచ్చింది. నా బ్రతుకు సఫలమయింది. నా కళ్ళు చూశాయి. నా చెవులు విన్నాయి.
ఈ ఉత్సవంలో నా వాయిద్యం వాయించడంతో నా వొంతు, శాయశక్తులా నా విధిని నెరవేర్చుకున్నాను.
ఇప్పుడైనా నేను వొచ్చి నీ ముఖాన్ని దర్శించి నిశ్శబ్దంగా నమస్కరించే వేళ అయిందా అని అడుగుతాను.

17

అతని హస్తాల్లోకి నన్నర్పించుకునేందుకు నా ప్రియుడి కోసం ఎదురు చూస్తున్నాను. అందుకే ఇంత ఆలస్యమయ్యింది. ఇన్ని పనుల్ని చెయ్యకండా వొదిలివేసిన నేరమూ నాదయింది.
తమ చట్టాలతో, తమ సూత్రాలతో నన్ను బంధించాలని వొస్తారు. కాని వాళ్ళని తప్పించుకుని మసులుతాను. ఎందుకంటే నా ప్రియుడి హస్తాలలోకి నన్ను చివరకి ఎట్లానైనా వొప్ప చెప్పేసుకునేందు కోసమే ఎదురు చూస్తున్నాను.
ఉత్త లక్ష్యంలేని మనిషినని నిందిస్తారు ప్రజలు నన్ను. వారి నింద న్యాయమైనదనడానికి ఏ మాత్రమూ సందేహం లేదు. సాయంత్రమయింది, రోజంతా బేరాలతో లాభాలతో గడిపిన వారంతా ఇళ్ళకు మళ్ళారు. నన్ను రమ్మని పిలవ వొచ్చినవారు విసిగి కోపంతో వెళ్ళిపోయినారు అతని చేతుల్లోకి నన్నిచ్చేసు కునేందుకని నా ప్రియుడికై ఎదురు చూస్తో వుండిపోయినాను.

18

మబ్బులమీద మబ్బులు కమ్ముకు వొస్తున్నాయి. చీకటి పడుతోంది. ప్రియా, నన్నొంటరిగా ఈ తలుపు దగ్గర నీకై నిరీక్షణలో ఎందుకిట్లా వొదిలి వేశావు?

"మధ్యాహ్నపు కార్యకలాపంలో గుంపుతో కలిసి పని చేశాను. కాని వొంటరి చీకటి రోజు నీ కోసం మాత్రమే ఆశ పడతాను. నువ్వు నీ ముఖం కనపరచకపోతే నన్నింత యెడంచేసి వొదిలేస్తే ఈ దీర్ఘ ఘడియల్ని ఎట్లా గడపగలనో తెలీదు.

ఆకాశంలోని దూరపు గుబులు వంక చూస్తో కూచున్నాను. నా హృదయం, శాంతి నెరగని యీదురు గాలితో కలిసి ఏడుస్తో ఇటూ అటూ తిరుగుతోంది.

19

నువ్వు పలక్కపోతే, నీ మౌనంతో నా హృదయాన్ని నింపుకుని వేర్చుకుని వూరుకుంటాను.
సహనంతో తల కిందికి వొంచి నక్షత్రాలతో నిరీక్షణలో నిలిచే రాత్రివలె, నేను కూచుని వుంటాను, మెదలకండా, తప్పదు, తెల్లవారుతుంది. చీకటి మాయమౌతుంది. స్వర్ణధారలతో ఆకాశాన్ని చీల్చుకుని నీ కంఠం వర్షిస్తుంది. అప్పుడు నాలోని ప్రతి పక్షి కులాయంలోంచీ నీ మాటలు పాటలుగా రెక్కలు చాస్తాయి. నాలోని అరణ్య నికుంజాలలో నీ రాగాలు పువ్వులుగా బద్ధలవుతాయి.

20

పద్మం వికసించిన రోజున, నాకు, తెలీనేలేదు. ఖర్మం, నా మనసు ఎక్కడో మెలుగుతోంది. నా పూల సజ్జ ఖాళీగా వుంది. ఆ పుష్పం నేను గమనించకుండా ఉండిపోయింది.

అప్పుడప్పుడు మాత్రం నాలోంచి ఏదో దిగులు తోచేది. నా కలలోంచి ఉలిక్కిపడి లేచి చూసినప్పుడు, నేను దక్షిణ మారుతంలో ఓ వింత పరిమళ రేఖని గమనించాను. అవ్యక్తమైన ఆ మాధుర్యం నా హృదయాన్ని, వాంఛతో బాధించింది. సాఫల్యాన్ని వెతికే 'వేసవి ఆశా శ్వాస' అది, అనిపించింది.

నాకంత సన్నిహితమనీ, నా స్వంతమేననీ యీ పూర్ణ మాధుర్యం నా హృదయాంతరాళంలోనే పుష్పించిందనీ నా కప్పుడు తెలీదు.

21

నా పడవ తెరచాప నెత్తాలి. సోమరి గడియలు వొడ్డునే గడిచి పోతున్నాయి. దురదృష్టం.

వసంతం పుష్పించడం ముగించుకుని శలవ తీసుకుంది. ఈ వాడిన వ్యర్థమైన పువ్వుల భారంతో నేను తాత్సారం చేస్తో నిలిచిపోయినాను. అలలు మారాంపట్టి గోల చేస్తున్నాయి. నీడల సందుల్లో, నది వొడ్డున పండుటాకులు గాలిలో కొట్టుకుంటో నేల రాలుతున్నాయి. ఏ శూన్యం కేసి అట్లా చూస్తున్నావు? అవతల వొడ్డున నించి తేలివచ్చే గాలిస్వరాలతో గాలి పులకరించడం నీకు తెలీటం లేదా?

22

ఆషాడవర్ష గాఢచ్ఛాయలలో, రహస్యపు టడుగులతో, రాత్రివలే నిశ్శబ్దంగా నడుస్తో వుంటావు నువ్వు, వెతికే వారిని తప్పించుకుంటూ. విసురుగా వీచే తూర్పుగాలి పిలుపుల్ని లక్ష్యపెట్టక నేటి వుదయం తన కళ్ళని మూసుకుంది. నిర్నిద్రమైన నీలాకాశం తనపైన ధవళమైన మేలి ముసుగుని కప్పుకుంది.

అరణ్యం పాటలు ఆపి నిశ్శబ్దమైంది. ప్రతి ఇంటి తలుపులూ మూసేసుకున్నారు. నిర్జనమైన వీధిలో నువ్వొక్కడివే పాంథుడివి. నా ఏకైక సఖా! ప్రియతమా! నా ఇంటి తలుపు తెరిచి వుంచాను- కలవలె జారిపోకు.

23

ఈ తుఫాను రాత్రి, ప్రాణసఖా, నువ్వు ప్రేమ యాత్రకై బయలుదేరావా? నిరాశతో మూలుగుతోంది ఆకాశం. నాకు నిద్ర రాదు. ఉండుండి తలుపు తెరిచి చీకట్లోకి చూస్తున్నాను.
నా ఎదట ఏమీ కనపడ్డంలేదు. నీ తోవ ఎక్కడా అని యోచిస్తాను. ఏ నల్లనైన నదితీరం వెంబడో, బొమలు ముడిచిన అరణ్యపు ఏ అంచుల పంచనో, ఏ చీకటి చిక్కుల లోతుల గుండా నా దగ్గిరికి రావాలని తోవ చేసుకుంటున్నావో, నా సఖా!

24

పగలు గడిచిపోతే, పక్షులింక పాడకపోతే, గాలి ఆలిసి సొమ్ము గిల్లితే చీకటి మేలి ముసుగుని నాపైకి లాగి దట్టంగా నా మీద కప్పెయ్యి.
నిద్ర దుప్పటికింద భూమిని కప్పి మునిమాపులో తల వొంచిన కమలపత్రాల్ని ప్రేమతో ముడిచినట్టే, చీకటి మేలి ముసుగుని నాపైకి లాగెయ్యి.
బట్టలు చిరిగి దుమ్ముకొట్టి, బలమంతా నశించిపోయి, ఆలిసి, తోవలోనే దారిభత్యం తీరిపోయిన యాత్రకుడి నించి లజ్జనీ, దారిద్రాన్నీ తొలగించి అతని ప్రాణశక్తిని పునరుద్ధరింపచెయ్యి.

25

నేను అలిసిపోయిన రాత్రి నీలో విశ్వాసముంచి ఏ సంకోచమూ లేకుండా, నిద్రాదేవికి నన్నర్పించుకోనీ.

నీరసించిన నా శక్తిని నీ ఆరాధనకి దుర్బలమైన సన్నాహంతో బలవంతపర్చనీకు! అలసిపోయిన పగటిని కొత్త సంతోషంతో కనపడేటట్టుమేలు కొలిపేందుకై రాత్రి అనే మేలిముసుగుల పగటి కళ్ళమీద కప్పేది నువ్వే కదా!

26

అతను వొచ్చి నా పక్కన కూచున్నాడు. కాని నా దురదృష్టం. మెళకువ వచ్చింది కాదు, పాపిష్టినిద్ర ఎక్కడ నన్నావరించిందో! ఎంత నిర్భాగ్యురాల్ని!

రాత్రి నిశ్శబ్దంగా వున్నప్పుడు వొచ్చాడు. అతని వీణా గానం నా కలలలో మధురంగా మారుమోగింది.

అయ్యో! నా రాత్రులన్నీ ఇట్లా వృధాగా గడపవలసిందేనా? ఎవరి శ్వాస నా నిద్రని వూపుతుందో అతని దర్శనం ఎంత ప్రయత్నించీ నా కెందుకు లభ్యం కాదు?

27

వెలుగు. హా! ఎక్కడ వుంది ఆ వెలుగు! మండే నీ తపనాగ్నితో దాన్ని వెలిగించు! దీపం వుండనే వుంది. కాని దాంటో ఒక్క రవ్వ వెలుగు లేదు.
నా హృదయమా! ఇంతేనా నీ బతుకు! ఇంతకన్న నీకు మృత్యువే నయం!

విషాదం నీ తలుపు తడుతోంది. ప్రభువు నిర్నిద్రుడనీ, రాత్రి అంధకారంలోంచి నిన్ను ప్రేమ సంకేతానికి పిలుస్తున్నాడనీ ఆమె సందేశం.

ఆకాశమంతా మేఘాలు కమ్మాయి, ఏకధారగా వర్షం కురుస్తోంది. నాలో నన్ను ఇట్లా కలవరపరచేది ఇదేదో తెలీడం లేదు.కాని అర్థం తెలీదు.

క్షణికమైన విద్యుత్కాంతి నా కళ్ళపైన ఇంకా దట్టమైన చీకటిని కప్పుతోంది. రాత్రి గానం ఎక్కడికి నన్ను పిలుస్తుందో, ఆ తోవ కోసం హృదయం తడుముకుంటోంది.

కాంతి, హా, ఎక్కడవుంది ఆ కాంతి! నీ తపనాగ్నిలో దాన్ని రగుల్చు. ఉరుముతోంది. శూన్యంలోంచి గాలి రోదనం చేస్తో పరిగెత్తుతోంది. నల్లని రాయివలె వుంది రాత్రి. గడియలన్నీ ఈ చీకట్లోనే గడిచిపోనీకు. ప్రేమ దివ్వెను నీ ప్రాణంతో వెలిగించు.

28

నన్నల్లుకున్న బంధాలు మొండివి. కాని వాటిని తెంచుకోవాలని ప్రయత్నిస్తే, నా హృదయం బాధిస్తుంది. నాకు కావలసిందల్లా స్వేచ్ఛ. కాని దానికోసం ఆశించడానికి కూడా నాకు సిగ్గవుతోంది.

నాకు నిశ్చయంగా తెలుసు. నీలో విలువల్ని మించిన ఐశ్వర్యముందని, నువ్వు నా ఉత్తమ మిత్రుడవని. కాని నా గదినిండా. పేరుకున్న విలువలేని తళుకుల్ని ఊడ్చేసేందుకు నా మనసొప్పదు.

నన్ను కప్పిన దుప్పటి వుత్త దుమ్మూ, మృత్యువూ. దాన్ని చూస్తే నాకు పరమ ద్వేషం. అయినా దాన్ని ప్రేమతో గట్టిగా హత్తుకుంటాను.

నా రుణాల కంతంలేదు. నా లోపాలు బహుళం. నా లజ్జ రహస్యమైనదీ, భారమైనదీ. ఐనా నన్ను దిద్దమని నిన్ను అడగడానికి వొచ్చి, తీరా నా ప్రార్థనని కటాక్షిస్తావేమో నని వొణికిపోతాను.

29

నా పేరుతో నేనెవర్ని ఇముడ్చుకున్నానో వాడీ చీకటి కారాగారంలో పడి ఏడుస్తున్నాడు. నా చుట్టూ చాలా శ్రద్ధగా ఈగోడని కడుతో వుంటాను. అది ఆకాశాని కంటుతో పైకి లేచినకొద్దీ, దాని చీకటి నీడలో రోజు రోజూ నా స్వరూపం నా కళ్ళనించి మరుగు ఔతోంది.

ఈ పెద్ద గోడని చూసుకుని నాకు చాలా గర్వం! నా పేరులో ఎక్కడన్నా ఓ పగులు మిగిలిపోతోందేమోనని. దుమ్ముతో ఇసికతో యీ గోడని బాగా అలుకుతో వుంటాను. ఇంత శ్రద్ధ తీసుకుంటున్నప్పటికి నా స్వరూపం నా చూపుకి ఇంకా దూరమౌతోంది.

30

సంకేత స్థలానికి చేరుకోవాలని వొంటరిగా బైలుదేరాను. నిశ్శబ్దమైన చీకట్లో నా వెంబడి వొచ్చేది ఎవరు?

అతని సామీప్యాన్నుంచి తప్పుకోవాలని దూరంగా జరుగుతాను, కాని అతన్నించి తప్పించుకోలేను.

తన డంబాచారంతో భూమినించి దుమ్ము రేపుతాడు. నేను పలికే ప్రతి మాటకీ తన అరుపుల్ని జత చేస్తాడు.

ప్రభూ! అతనే, అతను నా అహం, వాడికి సిగ్గులేదు. వాడితో కలిసి నీ ద్వారాన్ని సమీపించాలంటే నాకు సిగ్గు.

31

'బందీ నాకు చెప్పు, నిన్ను కట్టేసిందెవరు?'
"నా ప్రభువు" అన్నాడు బందీ.
"ఐశ్వర్యంలో అధికారంలో ప్రపంచంలో ప్రతివారినీ మించాలని ఆశపడి, నా ప్రభువుకి చెల్లించవలసినదంతా నా సొంత ఖజానాలో చేర్చుకున్నాను. నిద్ర నాకళ్ళని కప్పేసేటప్పటికి ఆయనకై పరచిన పక్కమీద నేనే పడుకున్నాను. నేను మేలుకుని చూస్తే నా ఖజానాలో నేనే ఖైదీనై పడివున్నాను."

"బందీ, నాకు చెప్పు. ఎడతెగని ఈ సంకెళ్ళని ఎవరు తయారు చేశారు?"

"ఈ గొలుసుని ఇంత జాగ్రత్తగా తయారుచేసింది నేనే. అజేయమైన నా శక్తి నన్ను స్వేచ్ఛలో వొదిలి ప్రపంచాన్ని బంధిస్తుందని ఆశించాను. అట్లా అని రాత్రింబవళ్ళు కొలిమిలో పెద్ద మంటలు రేపి క్రూరమైన సుత్తి దెబ్బలతో యీ గొలుసుని తయారు చెయ్యడానికని కష్టించాను. పని పూర్తి ఐ కొక్కాలన్నీ గట్టిగా తెగకుండా తయారయ్యేటప్పటికి, తీరా చూస్తే ఆ గొలుసే నన్ను గట్టిగా తన పట్టులో కట్టేసి వుంచింది" అన్నాడు ఖైదీ.

32

ఈ ప్రపంచంలో నన్ను ప్రేమించేవారు అన్ని విధాలా నన్ను భద్రంగా పట్టుకుని వుంటారు. వాళ్ళ ప్రేమకున్న గొప్పది నీ ప్రేమ. నన్ను స్వేచ్ఛగా వొదులుతావు నువ్వు.

నేను తమని మరచిపోతానేమోనని నన్ను వొంటరిగా వొదిలే ధైర్యం చెయ్యరు. కాని రోజు తరువాత రోజు గడిచిపోతోంది. నువ్వు మాత్రం కానరావు.

నా ప్రార్థనల్లో నిన్ను పిలవకపోయినా, నిన్ను నా హృదయంలో నిలుపుకోకపోయినా నీ ప్రేమ నా ప్రేమకోసం అట్లా ఎదురు చూస్తోనే వుంటుంది.

33

తెల్లారిందో లేదో వాళ్ళు నా ఇంట్లోకి వొచ్చి "మాకు కొంచెం స్థలం ఇస్తే చాలు" అన్నారు.

"నీ ఈశ్వర పూజకు సహాయం చేస్తాము. మా వంతు ప్రసాదం తీసుకుంటాము. అంతే చాలు" అని ఓ మూల కూర్చున్నారు. నిశ్శబ్దంగా దీనుల్లాగే కూర్చున్నారు.

కాని చీకట్లో నా పవిత్ర పూజామందిరాన్ని దౌర్జన్యంగా పగలగొట్టి నేను ఈశ్వరపీఠం ముందుంచిన ప్రసాదా లన్నిటినీ అత్యాశతో దోచుకుపోయినారు.

34

దేని మూలాన నిన్ను నా సర్వస్వమూ అనుకోగలనో నా లోని ఆ కొంచాన్ని మాత్రమే మిగిల్చి వుంచు.

నా స్వేచ్ఛలో ఏ కొంచెం మూలాన నేను నిన్ను ప్రతివేపునా స్పృశించగలనో, ప్రతిదాంటోనూ నీకు సమీపవర్తిని కాగలనో, ప్రతి నిమిషం నీ ప్రేమని నా కర్పించుకోగలనో అంత మాత్రం స్వేచ్ఛనే నాలో మిగుల్చు.

దేని మూలాన నిన్ను ఏనాడూ మరుగుపరుచుకోనో, ఆ కొంచాన్ని మాత్రమే ఉంచెయ్యి నాలో.

ఏ బంధలేశం మూలాన నీ సంకల్పానికి నేను కట్టుబడతానో నా జీవితంలో దేనివల్ల నీ ఉద్దేశం సఫలమౌతుందో ఆ నీ ప్రేమ బంధాన్ని మాత్రమే నాతో మిగిలివుండనీ.

35

ఎక్కడ మనసు నిర్భయంగా వుంటుందో,

ఎక్కడ మనుషులు తలెత్తి తిరుగుతారో,

ఎక్కడ జ్ఞానం విరివిగా వెలుస్తుందో,

సంసారపు గోడలమధ్య ఎక్కడ భాగాలకింద ప్రపంచం విడిపోలేదో,

ఎక్కడ సత్యాంతరాళంలోంచి పలుకులు బైలు వెడలతాయో, ఎక్కడ అలసట నెరగని శ్రమ తన బాహువుల్ని పరిపూర్ణతవైపు జాస్తుందో,

ఎక్కడ నిర్జీవమైన ఆచారపుటెడారిలో స్వచ్ఛమైన బుద్ధి ప్రవాహం ఇంకిపోకుండా వుంటుందో,

ఎక్కడ మనసు నిరంతరం వికసించే భావాలలోకీ, కార్యలలోకీ నీచే నడపబడుతుందో,

ఆ స్వేచ్ఛా స్వర్గానికి, తండ్రీ, నా దేశాన్ని మేల్కొలుపు.

36

ఇదే నీకు నా ప్రార్థన, ప్రభో!

నరుకు నరుకు నా హృదయంలోని దరిద్రాన్ని సమూలంగా నరుకు.

నా సుఖదుఃఖాల్ని తేలికగా తీసుకునే బలాన్ని నాకియ్యి.

సేవలో నా ప్రేమను సఫలం చేసుకునే శక్తిని ప్రసాదించు.

దీనుల్ని నిరాకరించే దుర్గతినించి నన్ను తప్పించు. మదాంధుల ముందు మోకరించలేని అభిమానాన్ని నాలో పెంపొందించు.

నిత్య జీవనంలోని అల్ప విషయాలనించి నా మనసుని తప్పించే నేర్పునియ్యి.

ప్రేమతో నీ సంకల్పానికి నా శక్తిని అర్పించుకునే బలాన్ని కటాక్షించు.

37

నా త్రాణ నశించి ప్రయాణం ముగిసిందనీ, నా ముందున్న తోవ మూసుకుపోయి దారి భత్యం మిగలలేదనీ, అనామకంగా ఓ మూల

మౌనంగా మరుగునపడి దాక్కోవలసిన సమయం వొచ్చిందనీ అనుకున్నాను.

కాని నాలో నీ సంకల్పానికి అంతులేదని తెలిసింది.నాలిక పైన పాతమాటలు ఎండిపోక ముందే, కొత్తరాగాలు హృదయం లోంచి చీల్చుకుని వొస్తున్నాయి. పాతతోవలు మాయమైనప్పుడు, తన విచిత్రాలతో కొత్త ప్రపంచం ప్రత్యక్షమౌతుంది.

38

నాకు కావలసింది నువ్వే. నువ్వు మాత్రమేనని నా హృదయాన్ని నిరంతరం జపించనీ. రాత్రింబవళ్ళు నన్ను పక్క తోవలకు లాగే కోర్కెలు నిలువునా వాస్తవమూ రసమూ లేని మాయలు.

శాంతికోసమై తన ప్రార్థనని, రాత్రి తన చీకట్లో దాచుకుని వుంచుకున్నట్టే, నా అజ్ఞాతాంతరాళంలోంచి "నువ్వే కావాలి, నాకు కావలసిందల్లా నువ్వే" అనే అరుపు మారుమోగుతోనే వుంటుంది.

తన శక్తి నంతటితోనూ, శాంతిని భగ్నం చెయ్యాలనీ చూసే తుఫాను, శాంతిలోనే తన సమాప్తిని కోరినట్టు, నాలోని విప్లవం, నీ ప్రేమ నెదిరించి కూడా "నువ్వే కావాలి, నాకు కావలసిందల్లా నువ్వే"నని అరుస్తుంది.

39

హృదయం కఠినమై గడ్డగట్టి ఎండిపోయినప్పుడు, నువ్వు వొచ్చి కరుణావర్షంతో నన్ను తడిపెయ్యి, నాలోంచి జీవన మాధుర్యం తొలగిపోయినప్పుడు పాట వెల్లువలతో వొచ్చి నన్ను ముంచెయ్యి.

దివినుంచి నన్ను మూసేసి అన్నివేపులా కార్యకలాపం తనరొదని రేపినప్పుడు, మౌనదేవతా, నాకు శాంతి విశ్రాంతుల్నియ్యి.

నా దరిద్ర హృదయం ఓ మూల ముడుచుకుని కూచున్నప్పుడు, ప్రభో, నా తలుపు పగలకొట్టి, రాజలాంఛనాలతో లోన ప్రవేశించు.

మాయతో, దుమ్ముతో కాంక్ష మనసుని గుడ్డిచేసినప్పుడు, ఓ పవిత్రమూర్తీ, నిర్నిద్రేశ్వరా, నీ ఉరుములతో మెరుపులతో కదలిరా!

40

పీటలు వారిన నా హృదయంలో చాలాకాలం నించి వర్షం వెనక పడింది. ఆకాశపు టంచులు భయంకరమై, నగ్నంగా మెరుస్తున్నాయి. మెత్తని మబ్బు తరకైనా కనిపించదు. చల్లని దూరపు జల్లు జాడైనా ఏమూలా లేదు.

నీ కదే ఇష్టమయితే మృత్యువు వలె నల్లనైన నీ ఉగ్ర జంఝూ వర్షాన్ని పంపించి, మెరుపు కొరడాలతో ఆకాశాన్ని ఈ మూలనించి ఆ మూలకి మేల్కొలుపు.

ఏమైనా సరే, భరించరాని నిరాశతో నా హృదయాన్ని మండించే పదునై, క్రూరమై, కదలక నిశ్శబ్దంగా అంతటా కమ్ముకున్న ఈ అగ్నిని, ప్రభో, వెనక్కి పిలు.

తండ్రీ ఆగ్రహించిన రోజున తల్లి కన్నీటి చూపువంటి నీ అనుగ్రహ మేఘాన్ని పైనించి నా మీదికి వంగనీ.

41

ప్రియా, వీరందరి వెనకా, నీడల్లో మరుగుగా ఎక్కడ నించుని వుంటావు? నిన్నేమాత్రం లక్ష్యపెట్టక, దుమ్ముకప్పిన రాజబాటపై నిన్ను పక్కకి నెట్టేసి ముందుకు సాగి పోతున్నారు. నీకైన నైవేద్యాన్ని ముందు పెట్టుకుని గంటల కొలది కాచుకుని కూచుంటాను. తోవ పోయేవారు

వొచ్చి నా పువ్వుల్ని వొక్కొక్కటే పట్టుకుపోతున్నారు. నా పూల సజ్జలో ఏమీ మిగలలేదు.

ఉదయం గడిచింది. దాని వెంట మధ్యాహ్నం నడిచింది. సాయంత్రపు నీడలో నా కళ్ళు నిద్రలో బరువెక్కాయి. ఇళ్ళకు తిరిగిపోయే పురుషులు నా వంక చూసి చిరునవ్వు నవ్వి నన్ను సిగ్గుతో నింపుతారు. నా ముఖాన్ని పమిటతో కప్పుకొని ముష్టిదానిమల్లే కూచుంటాను. ఏం కావాలని నన్నడిగితే, కళ్ళు కిందికి వాల్చి ఏమీ మాట్లాడను.

నీ కోసం ఎదరు చూస్తున్నాననీ, వొస్తానని నువ్వు మాట యిచ్చావనీ, వాళ్ళతో ఎట్లా చెప్పను? నా అరణంగా ఈ దరిద్రాన్ని దాచి వుంచానని చెప్పడం ఎంత సిగ్గుచేటు! ఈ గర్వాన్ని నా హృదయంలో రహస్యంగా హత్తుకుంటాను.

పచ్చికమీద కూచుని ఆకాశంవంక చూస్తో, నువ్వు వొచ్చే ఆకస్మిక వైభవాన్ని తలచుకుని కలలుకంటాను. దీపాలు దేదీప్యమానంగా వెలుగుతాయి. నీరథంపై, బంగారు కేతనాలు ఎగురుతాయి నీపీఠం మీద నించి దిగివొచ్చి, నువ్వు దుమ్ములోనించి లేవనెత్తి, యీ పీలికల ముష్టి పిల్లని, వసంత మారుతంలోని లతవలె లజ్జతో గర్వంతో కంపించే నన్ను, నీ పక్కన కూచోపెట్టుకుంటే, బాటపక్కన నిలబడ్డవాళ్ళు నిశ్చేష్టులై చూస్తారు.

కాని కాలం చేజారిపోతోంది. నీ రథచక్రాల ధ్వని ఇంకా వినరాదు. రొదతో అరుపులతో వైభవాకర్షణతో ఎన్నో ఊరేగింపులు వెడుతున్నాయి. వాటన్నిటి వెనకా నీడలో మౌనంగా నించున్నది. నువ్వేనా? వ్యర్థమైన వాంఛతో గుండె పగిలేట్టు ఏడుస్తో కాచుకుని వుండేది నేనేనా!

42

నువ్వూ నేను మాత్రమే పడవలో పయనమౌతున్నామని తెల్లవారక ముందే నాకు రహస్యంగా తెలిసింది. అంతంలేని ఏ దేశానికి గాని, మన ఈ యాత్ర సంగతి ప్రపంచంలో ఇంకో ప్రాణికి తెలీదు.

తీరం లేని ఆ మహా సముద్రంలో స్వేచ్ఛగా, మౌనంగా వినే చిరునవ్వు కింద నా పాటలు మాటలు బంధాల్ని తప్పించుకుని అలలవలె స్వేచ్ఛగా రాగాలతో పొంగిపోతాయి.

ఇంకా సమయం కాలేదా? చెయ్యవలసినవి ఇంకా పనులు మిగిలి పోయినాయా! అదిగో వొడ్డు మీదికి సాయం సమయం వాలిపోయింది. తగ్గుతున్న కాంతిలో సముద్రపు పక్షులు వాటి వాటి గూళ్ళకి ఎగిరి వొస్తున్నాయి.

గొలుసులు ఎప్పుడెత్తుతారో, సూర్యాస్తమయపు కడపటి కాంతి రేఖవలె రాత్రిలోకి పడవ ఎప్పుడు మాయమవుతుందో ఎవరికి తెలుసు?

43

నేనూ నీ కోసం సిద్ధంగా వుండని రోజులు వుండేవి. నువ్వు గుంపులో ఓ సాధారణుడి వలె, ఆహ్వానం లేకుండానే, నా హృదయంలోకి ప్రవేశించి, నాకు తెలీకండానే, నా ప్రభూ, నా జీవితానేకనశ్వర క్షణాలపైన నీ అనంతత్వపు ముద్రని వుంచావు.

అనుకోకుండా ఈనాడు ఆ క్షణాలు నా కంటపడి నీ ముద్రని చూసినప్పుడు, నేను మరిచిపోయిన ప్రత్యేకతలేని రోజుల సుఖదుఃఖ జ్ఞాపకాలతో కలిసి దుమ్ములో చెదిరి వుండిపోయినాయని తెలుస్తోంది.

దుమ్ములోని నా బాల్యక్రీడల నించి నువ్వు నిర్లక్ష్యంగా ముఖం తిప్పుకోలేదు. నేను నా ఆట గదిలో విన్న అడుగులే నక్షత్రాన్నించి నక్షత్రానికి ప్రతిధ్వనిస్తున్నాయి.

44

వెలుగుని చీకటి తరిమే చోట, గ్రీష్మం వెంట తగిలి వర్షం సమీపించే చోట, ఆ తోవ పక్కన ఎదురుచూస్తో కూచుని వుండటం నా ఆనందం. అందని వినువీధుల్నించి ఏవో సందేశాలతో దూతలు నన్ను పలకరించి, వారి తోవన తొందరగా వెళ్ళిపోతున్నారు. నా లోపల హృదయం సంతోషపడుతోంది. పక్కనించి పోయే గాలి వూపిరి మధురంగా వుంది.

పగటినించి రాత్రి వరకు నా తలుపు వాకిట్లో ఇట్లా కూచుని వుంటాను. నా కళ్ళు తెరుచుకునే సంతోష సమయం ఆకస్మాత్తుగా వొస్తుందని నాకు తెలుసు.

ఈ లోపల నేను వొంటరిగా చిరునవ్వుతో పాడుకుంటో వుంటాను. వాగ్దాన పరిమళాలతో గాలి నిండిపోతోంది.

45

సడిలేని అతని అడుగుల్ని వినలేదా నువ్వు? వొస్తున్నాడు, వొస్తున్నాడు. నిరంతరం వొస్తూనే వున్నాడు.

ప్రతిక్షణం ప్రతియుగం, ప్రతి పగలూ, ప్రతిరాత్రి" అతను వొస్తున్నాడు, వొస్తున్నాడు. నిరంతరం వొస్తూనే వున్నాడు.

అనేకమైన మనోచ్ఛాయల్లో వివిధాలుగా గానం చేశాను. కాని వాటి స్వరాలు సర్వదా ప్రకటించేది ఒకే విషయం-అతను వస్తున్నాడు, వొస్తున్నాడు, నిరంతరం వొస్తూనే వున్నాడు.

ఎండలో మెరిసే చైత్ర పరిమళ దినాలలో అరణ్యమార్గాల వెంట అతను వొస్తున్నాడు, వొస్తున్నాడు, నిరంతరం వొస్తూనే వున్నాడు.

ఆషాడ వర్ష నిశీదచ్ఛాయల్లో గర్జించే మేఘ రథాన్నెక్కి అతను వొస్తున్నాడు, వొస్తున్నాడు, నిరంతరం వొస్తున్నాడు.

క్లేశం తరవాతక్లేశంలో అతని అడుగులే నా గుండెపైన బరువుగా ఆనేది. నా ఆనందాన్ని ప్రకాశింపచేసేది అతని పాదాల స్వర్ణ స్పర్శే.

46

నన్ను కలుసుకోవాలని ఏ దూరకాలంనించి నువ్వు నాకు దగ్గిరగా వొస్తున్నావో తెలీదు. రవి తారలైనా నిన్ను నా నించి ఎప్పటికీ దాచి వుంచలేవు.

అనేక ఉదయ సాయంకాలాలు నీ పాద ధ్వనులు విన వొచ్చాయి. నీ దూత నా హృదయంలోకి వొచ్చి నన్ను రహస్యంగా పిలిచి వెళ్ళాడు.

ఇవాళ నా జీవితం ఎందుకు ఇట్లా కంపిస్తోందో, ఎందుకు నా హృదయంలో ఆనందం స్పందిస్తోందో తెలీదు.

నా పనులు కట్టిపెట్టవలసిన సమయం ఆసన్నమైనట్టుంది. నీ మధుర సమక్షావ్యక్త పరిమళం గాలిలో వూగుతోంది.

47

అతని కోసం వృధాగా ఎదురుచూడ్డంలోనే చాలా భాగం గడిచి పోయింది రాత్రి. విసిగి అలిసి ఉదయాన నేను నిద్రపోయినప్పుడు నా తలుపు దగ్గరికి ఉన్నట్టుండి అతను వొస్తాడేమోనని నా భయం. నెచ్చెలులారా, తలుపు తెరచి వుంచండి, అతన్ని అడ్డగించకండి.

అతని అడుగుల నడిలో నాకు మెళుకువ రాకపోతే, నన్ను మేల్కొలపడానికి చూడకండి. ఉదయోత్సవంలో పక్షుల కలకలా రావటం వల్లగాని, గాలి అల్లరి రొదవల్లగాని మెళుకువకి పిలుపు రావడం నాకు ఇష్టంలేదు. నా ద్వారం దగ్గరకి తటాలున ప్రభువు వచ్చినా, నన్ను అట్లానే నిద్రపోనీండి.

ఓహో! నా నిద్ర, అమూల్యమైన నా నిద్ర తను మాయం కావడానికి అతని స్పర్శకోసం ఎదురుచూసే నిద్ర, నిద్ర చీకట్ల నించి వెలువడే కల వలె నా యెదుట అతను నిలబడినప్పుడు అతని చిరునవ్వు కాంతిలో మాత్రమే రెప్పలు తెరుచుకునే మూతలుపడ్డ నా కళ్ళు.

అన్ని రూపాలకీ కాంతులకీ ప్రథమమై అతన్ని నా యెదుట నిలవనీయండి మేలుకున్న నా ఆత్మకి మొదటి హర్ష ప్రకంపన అతని చూపునించి రానీండి. నిద్ర ప్రమత్తత నించి నా మెళుకువ అతనిలో మెళుకువ కానీండి.

48

ఉదయ నిశ్శబ్ద వార్ధి పక్షిరుతవీచకల్లో గంతులేసింది. తోవ పక్కన పువ్వులు అల్లరిగా ఆడుకుంటున్నాయి. మబ్బుల సందుల్లోంచి బంగారు లేయెండ పైకి చిమ్మింది. మేము చాలా పనిగా మా తోవన వెడుతూ, వీటిని, వేటినీ లక్ష్యపెట్టలేదు.

మేము ఉల్లాసంగా ఏ పాటలూ పాడలేదు. ఆటలూ ఆడలేదు. బేరాలకి పల్లెలకూ పోలేదు. ఒక్కమాట మాట్లాడుకోలేదు. చిరునవ్వయినా నవ్వలేదు. తోవలో తత్కారం చెయ్యలేదు. పొద్దెక్కిన కొద్దీ మా నడక వేగాన్ని హెచ్చించాము.

సూర్యుడు ఆకాశం మధ్యకి వచ్చాడు. నీడలో అడవి పావురాలు మూలిగాయి. మధ్యాన్నపు వేడిగాలిలో ఎండుటాకులు సుడి తిరిగి నాట్యం చేస్తున్నాయి. గొల్ల పిల్లవాడు మర్రిచెట్టునీడలో కునికి పాట్లు పడుతో కలలు కంటున్నాడు. నేను నీళ్ళ పక్కన పడుకుని పచ్చికలో నడుము వాల్చాను.

నన్ను చూసి నా సహచరులు తృణీకారంగా నవ్వి పై కెత్తిన తలలతో తొరతొరగా నడిచి వెళ్ళిపోయినారు. వెనక్కి చూడలేదు. ఆగలేదు. దూరపు నీలచ్ఛాయల్లో మాయమైనారు. ఎన్నో పచ్చిక బయళ్ళను దాటి వింత దేశాల్లోంచి వెళ్ళిపోయినారు. అంతులేని దూరాలకు పయనమైన ధీరులకు మీకు నా అభివందనాలు.

వెక్కిరింపులతో చీవాట్లతో నన్ను కదల్చాలని చూశారు. కాని ప్రయోజనం లేకపోయింది. అవ్యక్తమైన ఆనందపు మసకనీడల్లో సంతోషాస్పదమైన అవమానపు లోతుల్లో నన్ను నేను పనికిరాని తనానికి వప్పచెప్పేసు కున్నాను. ఎండ అంచుల ఆకుపచ్చ నీడలు మెల్లిగా నా హృదయం మీదికి పాకాయి. నేనెందుకు ప్రయాణమైనానో మరిచిపోయి నన్నల్లుకున్నపాటల నీడల ఇంద్రజాలానికి సునాయాసంగా నా మనసుని అర్పించేసు కున్నాను.

ఎప్పటికో నా నిద్రనించి మేల్కొని కళ్ళు తెరవగానే నా నిద్రని నీ చిరునవ్వుతో ముంచెత్తుతో, నా పక్కనే నుంచుని వున్న నిన్ను చూశాను.

నేనెంత భయపడ్డాను! తోవ చాలా దీర్ఘమని, విసుగు పుడుతుందనీ, నిన్ను చేరాలనే సాధన చాలా కఠినమని!

49

నీ సింహాసనం దిగివొచ్చి, నా కుటీరం వాకిటవద్ద నిలబడ్డావు. నేను ఇంటరిగా ఓ మూల పదం పాడుకుంటున్నాను. ఆ రాగం నీ చెవిని కట్టేసింది. నువ్వు దిగివొచ్చి నా కుటీరం వాకిట నుంచున్నావు.

నీ కొలువులో ఎంద రెందరో గాయకులు; ఏ సమయానా పాడుతోనే వుంటారు. చాతకాని ఈ సాధారణమయిన గాలిపాట నీ ప్రేమని తట్టి నిలిపింది. దీనమయిన ఓ చిన్నరాగం ఈ విశ్వగానంతో మేళవించింది. నాకు బహుమానంగా ఓ చిన్న పువ్వుని తెచ్చి, నువ్వు దిగివొచ్చి, నా కుటీరం వాకిట నిలిచావు.

50

ఊరి బాట వెంబడి ఇంటింటికి బిచ్చమెత్తుతో బైలుదేరాను. మిరుమిట్లు గొలిపే స్వప్నంవలె దూరంగా నీ బంగారు రథం కనిపించింది. ఈ రాజాధిరాజెవరా అని ఆశ్చర్యపడ్డాను.

నా ఆశ లతిశయించాయి. నా దరిద్రం తీరిపోయిందనుకున్నాను. అడక్కుండానే భిక్షం పెడతారనీ, దుమ్ములో అన్నివేపులా ధనం వెదజల్లుతారనీ, ఎదురుచూస్తూ నించున్నాను.

నేనున్న చోటనే నీ రథం ఆగింది. నీ చూపు నా పైన నిలిచింది. చిరునవ్వుతో రథం దిగివొచ్చి, నన్ను సమీపించావు. ఇంకేం ఈ నాటికి

నా భాగ్యం పండిందనుకున్నాను. నువ్వు తటాలున నీ కుడిచెయ్యి జాచి "నా కేమిస్తావు?" అని అడిగావు.

యాచకుడి నించి యాచించడానికి చెయ్యి జాచే నీ ప్రభు పరిహాసాన్ని ఏమనను? గాబరాపడి, ఏం తోచక నా జోలినించి ఓ మరీ చిన్న వడ్లగింజని మెల్లిగా తీసి నీ కిచ్చాను. రాత్రి ఇంటికి పోయి నేలమీద నా సంచిని దులిపినప్పుడు, మరీ చిన్నదైన ఓ బంగారు గింజ వడ్లకుప్పలో కనపడింది. అప్పుడు నా ఆశ్చర్యం ఏమని చెప్పను? దీనంగా ఏడ్చాను. నా సర్వస్వమూ నీ కర్పించుకునే బుద్ధి నాకు కలిగింది కాదే అని!

51

రాత్రి చీకటి పడ్డది. పనులన్నీ ముగిశాయి. రావలసిన అతిథులందరూ వొచ్చేశారనుకుని ఊళ్ళో తలుపులన్నీ మూసేసుకున్నాము. ప్రభువు ఇంకా రాలేదన్నారు కొందరు. మేము నవ్వి "కాదు, అబద్ధం" అన్నాము. ఎవరో తలుపులుకొట్టినట్లయింది. "గాలి, ఇంకేం లేదు" అని దీపాలార్పేసి పడుకున్నాము, "అడుగో వొచ్చాడు వార్తాహరుడు" అన్నారు కొందరు. "లేదోయ్, ఏం లేదు గాలి ఐ వుంటుంది" అని నవ్వేశాము.

అర్ధరాత్రి శబ్దమయింది. దూరపు ఉరుము అనుకున్నాము. నిద్రలో భూమి కంపించింది. గోడలు వూగాయి. మా నిద్ర భంగమయింది. "రథచక్రాల నినాదం" అన్నారు కొందరు. "కాదు, మేఘ గర్జనం" అని గొణిగాము నిద్రమత్తులో.

ఇంకా రాత్రి చీకటి ఉండగానే భేరీ మోగించి "ఆలస్యం చెయ్యకండి, మేలుకొండి" అన్న కంఠం వినిపించింది. అరిచేతుల్ని గుండెల కద్దుకుని వణికి పోతున్నాము భయంతో. "అడుగో, ప్రభునికేతనం" అన్నారు ఎవరో.

చప్పున లేచి నించుని వ్యవధి లేదంటో అరిచాము, ప్రభువు దయచేశారు. దీపాలు ఏవీ? హారా లెక్కడ? ఆయన్ని ఆసీసుణ్ణి చేయడానికి సింహాసనం ఎక్కడ వుంది ?

సిగ్గు సిగ్గు. ప్రవేశపెట్టడానికి మంటపం ఎక్కడ? అలంకరారాలేవీ? "ఈ అరువులవల్ల ప్రయోజనం లేదు, రిక్తహస్తాలతోనే ఏ అలంకరణా లేని నీ గదుల్లోకే ఆయనకి నమస్కరించి, ఆహ్వానించు" అన్నారు ఒకరు.

తెరవండి తలుపులు, ఊదండి శంఖాలు. మన చీకటి కూపపుటింటికి రాత్రి లోతుల్లో దయచేశారు, ప్రభువు . ఆకాశంలో ఉరుములు గర్జిస్తున్నాయి. మెరుపులతో చీకట్లు కంపిస్తున్నాయి. నీ చింకిచాప తునకని తీసుకొచ్చి ముంగిట్లో పరు. భయంకరమైన రాత్రి ఆకస్మాత్తుగా తుపానులో దిగి వచ్చాడు ప్రభువు.

52

నీవు మెడలో ధరించిన రోజామాలని నాకిమ్మని అడగాలని, కాని ధైర్యం లేకపోయింది. నువ్వు వెళ్ళిన తరవాత ఉదయం పక్కమీద రాలినదే మన్నా ఏరుకుందామని వూరుకున్నాను. తెల్లారగట్టే యాచకురాలి వలె ఒకటి రెండు పువ్వు రేకుల కోసం వెతికాను.

కాని ఇదేమిటి? నీ ప్రేమ చిహ్నంగా ఏం వదలి వెళ్ళావు? పువ్వు కాదు సుగంధాలు కావు. పన్నీరు దాసుకాదు. పిడుగువలె బరువై, జ్వాలవలె, మెరిసే శక్తి పూర్ణమైన నీ ఖడ్గం. ప్రభాతపు టెండ కిటికీలోంచి వచ్చి నీ పర్యంతం పైన పరుచుకుంది. ఉదయ విహంగం కిచకిచ మంటో "తరుణి ఏం దొరికింది నీకు?" అని అడుగుతోంది. కాదు, పువ్వుకాదు, సుగంధాలు కావు పన్నీరుదాను కాదు, ఇది భయంకరమైన ఖడ్గం.

"ఇదేం కాన్క నాకు?" అని ఆశ్చర్యంతో యోచిస్తో కూచున్నాను. ఈ ఖడ్గాన్ని దాచాలంటే స్థలం కనపడదు. పోనీ ధరిద్దామంటే సిగ్గు అబలని కనక. నా హృదయానికి హత్తుకోడానికైనా వీల్లేదు. గాయమౌతుంది. అయినా ఈ నీ వరాన్ని బాధా భార గౌరవాన్ని నా హృదయంలో భరిస్తాను.

ఈనాటి నించి ప్రపంచంలో నాకే భయమూ లేదు. నా సమరాలన్ని టిలోనూ నీకే విజయం. నా సహచరుడిగా మృత్యువునే వదిలి వెళ్ళావు నా జీవితంలో అతన్ని అభిషిక్తుణ్ణి చేస్తాను. నా బంధాల్ని నరికేందుకు నీ ఖడ్గం నాతో ఉంది. ఇంక ప్రపంచంలో నాకే భయమూ లేదు.

అల్పా లంకరణా లన్నిటినీ ఈనాటి నించి వదిలేస్తాను. నా హృదయనాథా? మూల మూలల నిరీక్షణమూ విలాపమూ! మధుర ముగ్ధత్వమూ ఇంక నాకు అనవసరం. అలంకారంగా నీ ఖడ్గాన్నిచ్చావు. ఇంక బొమ్మ ముస్తాబు నా కవసరం లేదు.

53

అసంఖ్యాకమైన రంగు రంగు మణులతో అందంగా చెక్కి నక్షత్రాలతో అలంకరించిన నీ చేతి కంకణం ఎంతో సుందరం. కానీ సూర్యాస్తమయా రుణోగ్ర కాంతిలో తేలిపోతున్న గరుత్మంతుడి విశాలంగా చాచిన రెక్కలలాంటి మెరుపుతీగ వంపుతో తళ తళ లాడే నీ ఖడ్గం అంతకన్న సుందరం.

మృత్యువు చివరివేటులోని బాధా తీవ్రతకి ఎదురుపలికే కడపటి ప్రాణచలనం వలె కంపిస్తుంది నీ ఖడ్గం. భీషణ తేజస్సుతో భౌతిక వాసనల్ని మండించే నిర్మలమైన జీవజ్వాల వలె ప్రకాశిస్తుంది నీ ఖడ్గం.

నక్షత్ర మణులతో పొదిగిన నీ కంకణం సుందరం. కానీ ప్రళయేశ్వరా, తలపుకీ దృష్టికీ భీకరమైన నిరుపమానమైన సౌందర్యంలో వెలుగుతుంది నీ ఖడ్గం!

54

నిన్నేమీ అడగలేదు. నీ చెవిలో నా పేరు చెప్పలేదు. నువ్వు శలవు తీసుకునేప్పుడు, మౌనంగా నుంచున్నాను. చెట్టునీడ ఏటవాలుగా పడేచోట, బావి దగ్గర వంటరిగా ఉన్నాను. ఎర్రని కుండల్ని నింపుకుని వనితలు ఇళ్ళకి వెళ్ళిపోయారు. పొద్దెక్కి పోతోంది. మధ్యాహ్నమయింది. రమ్మని కేకవేసి పిలిచారు. ఏవో అవ్యక్తమైన ఆలోచనల్లో మునిగి సోమరిగా తత్సారం చేస్తో వుండిపోయినాను.

నువ్వు వస్తున్న అడుగు సడిని వినలేదు నేను. నాపైన పడ్డ నీ చూపులు దిగులుగా వున్నాయి. "నేను దాహం కొన్న బాటసారిని" అన్న నీ కంఠం అలిసిపోయి వుంది. నా కలలోంచి వులిక్కిపడి లేచి నీ దోసిట్లో నీళ్ళు పోశాను. నెత్తిన ఆకులు గల గల మన్నాయి. కనపడకండా చీకట్లోంచి కోయిల పాడింది. దారి మలుపులోంచి బాబ్లా పువ్వుల పరిమళం కమ్ముకుంది.

నీ పేరేమిటని నువ్వడగినప్పుడు సిగ్గుతో మాటలు రాక నుంచున్నాను. నన్నునీ జ్ఞాపకంలో వుంచుకోడానికి నేను చేసిందేముంది? నీ దాహం తీర్చడానికి నీళ్ళివ్వగలిగాననే జ్ఞాపకం నా హృదయాని కంటుకుని మాధుర్యంలో ముంచుతుంది. పొద్దెక్కింది. అలిసిపోయిన కంఠంతో పాడుతోంది పిట్ట. వేపాకులు నెత్తిపైన గల గల మంటున్నాయి. నేను కూచుని అదేపనిగా ఆలోచిస్తూ వుండిపోయినాను.

55

నీ హృదయాన్ని ఆవరించింది అలసట -నీ కళ్ళనిండా నిద్ర ఇంకా కమ్ముకునే వుంది.

ముళ్ళలో వైభవంగా పుష్పం రాజ్యం చేస్తోందనే వార్త రానే లేదా నీకు?

మేలుకో, మేలుకో నీ కాలాన్ని వృధాగా గడిచిపోనీకు.

ఈ రాళ్ళతోవ చివర చెదరని ఏకాంతంలో నా మిత్రుడు వంటరిగా కూచుని వున్నాడు. అతన్ని మోసం చెయ్యకులే, మేలుకో. మధ్యాహ్నం మార్తాండుడి వేడిలో ఆకాశం వణుకుతో ఒగరుస్తో వుంటేనేం? తన దాహోత్తరీయాన్ని మండుటిసిక పరిచి వుంచితేనేం!

నీ హృదయాంతరాళంలో ఆనందం లేదా? నీ ప్రతి పాద స్పర్శకి బాట వీణవలె మధుర బాధారవంతో గానం చెయ్యటం లేదా?

56

ఇందువల్ల నీ ఆనందం నాలో అనంతంగా నిండిపోయి వుంటుంది. అందువల్లనే నువ్వు నా దగ్గిరికి దిగి వచ్చావు. సర్వలోకాధీశ్వరా, నేనే లేకపోతే నీ ప్రేమ ఏమవుతుంది?

ఈ నీ సకలైశ్వర్యానికీ భాగస్తుడిగా తీసుకున్నావు నన్ను. నీ ఆనందం నా హృదయంలో అనంతంగా తాండవిస్తోంది. నీ చిత్తం నిరంతరం రూపం పొందుతోంది, నా జీవితంలో. ఇందుకోసమే రాజాధిరాజువైన నువ్వు, నా హృదయాన్ని వలలో బంధించుకునేందుకు సౌందర్యంతో అలంకరించుకున్నావు. ఇందుకోసమే నీప్రేమ నీ ప్రియుడి ప్రేమలో లీనమౌతుంది. ఇరువురి సంపూర్ణ ఐక్యతలో నీవు వ్యక్తమౌతావు.

57

వెలుగు, లోకాన్ని నింపే వెలుగు, కళ్ళని ముద్దిడే వెలుగు- హృదయాన్ని మాధుర్యంతో ముంచే వెలుగు. ఆహా, నా జీవిత కేంద్రంలో కాంతి

నృత్యం చేస్తోంది. ప్రియా, కాంతి నాప్రేమ తంత్రుల్ని మీటుతోంది. ఆకాశం తెరుచుకుంది. గాలి రివ్వుమని పరుగుతీస్తోంది. భూమిపైన నవ్వు గంతులేస్తోంది.

తేజో సముద్రంపైన శీతాకోక చిలుకలు రెక్కలు జాచాయి. కాంతి తరంగాలపైన కలవలూ మల్లెలూ పొంగి పోతున్నాయి.

ప్రియా, ప్రతి మేఘంపైనా కాంతి బంగారు ఛాయతో రత్నాలను విరివిగా వెదచిమ్ముతోంది.

ప్రియా ఆకునించి ఆకుకి ఆహ్లాదం విస్తరిస్తోంది. అంతులేని హర్షం అంతటా వర్షిస్తోంది. ఆకాశగంగ తన తీరాల్ని ముంచెత్తింది. ఆనందార్ణవం అంతటా అలుముకుంది.

58

అవసరాతీతమైన లేపచ్చిక విశృంఖల విజృంభణలో భూమినించి పొంగి పొరలే ఆనందం.

జీవన మృత్యువులనే అనుజుల్ని విశాల ప్రపంచమంతా నృత్యం చేయించే ఆనందం.

నవ్వుతూ ప్రాణికోటిని వూపి మేల్కొలిపి తుఫానులో లోనికి పూడ్చుకునే ఆనందం.

వికసిత బాధా శోణ పద్మంపైన కన్నీళ్ళతో కదలక కూచునే ఆనందం.

తన సర్వస్వమూ దుమ్ముపైన వెదచిమ్మి మాట లేక వూరుకునే ఆనందం.

ఈ ఆనందరేఖ లన్నిటినీ నా చివరి పాటలో మిళితం కానీ!

59

అవును నాకు తెలుసు. హృదయేశ్వరా, ఇదంతా నీ ప్రేమే, ఇంకేమీ కాదు. చెట్ల ఆకులపైన చిందులు తొక్కే ఈ బంగారు కాంతి, ఆకాశంపైని తేలిపోయే సోమరి మబ్బులు, నా నుదుటి మీద తన చల్లని స్పర్శని వొదిలిపోయే గాలి, ఇదంతా నీ ప్రేమ కాక, ఇంకేమీ కాదు.

ఉదయకాంతి నా కళ్ళని ముంచెత్తింది. ఇదే నా హృదయానికి నీ సందేశం. నీ ముఖాన్ని పైనుంచి వొంచావు. నా కళ్ళల్లోకి చూస్తున్నాయి నీ కళ్ళు. నా హృదయం నీ పాదాల్ని తాకింది.

60

అంతులేని లోకాల సముద్ర తీరాన పిల్లలు కలుసుకున్నారు, పైన అనంతాకాశం నిశ్చలంగా వుంది. అవిరామంగా సముద్రం పొంగి పొర్లుతోంది. అంతంలేని లోకాల సముద్ర తీరాన పిల్లలు అరుపులతో నృత్యాలతో కలుసుకున్నారు.

ఇసికతో ఇళ్ళు కట్టుకుంటారు. ఉత్త ఆల్చిప్పలతో ఆడుకుంటారు. ఎండుటాకులతో పడవలుచేసి విశాల సముద్రం పైన చిరునవ్వులతో వొదులుతారు. లోకాల సముద్ర తీరాన పిల్లలాడు కుంటున్నారు.

ఈదడ మెట్లానో తెలీదు వారికి. వలలు వెయ్యడమూ ఎరగరు, పల్లె వాళ్ళు ముత్యాలకోసం మునుగుతారు. వర్తకులు ఓడల్లో ప్రయాణమౌతారు.

కాని పిల్లలు గులకరాళ్ళని పోగుచేసుకుని వాటిని నీళ్ళలో వెదజల్లుతారు. గుప్త భాగ్యరాసులకోసం వెతకరు. వాళ్ళకి వలలు వెయ్యడం చాతకాదు.

నవ్వులతో పొంగుతోంది సముద్రం. తీరపు చిరునవ్వు తెల్లగా మెరుస్తోంది. మృత్యు భయంకరమైన అలలు, శిశువుకి ఉయ్యాల లూపే తల్లి వలె

అర్థంలేని జోలపాటల్ని పాడుతున్నాయి. సముద్రం పిల్లలతో ఆడుకుంటోంది. తీరపు చిరునవ్వు తెల్లగా మెరుస్తోంది.

అంతులేని లోకాల సముద్రతీరాన పిల్లలు కలుసుకున్నారు. తోవతెలీని, ఆకాశంలో తుపాను విహరిస్తోంది. నావలు భగ్నమౌతున్నాయి, మృత్యువు విచ్చల విడిగా సంచరిస్తోంది. పిల్లలు ఆడుతున్నారు. అంతులేని లోకాల తీరం పైన పిల్లల గొప్ప సమావేశం జరుగుతుంది.

61

శిశువు కళ్ళపైన తాకిపోయే నిద్ర ఎక్కణ్ణించి వొస్తోందో ఎవరికైనా తెలుసా?

మిణుగురుల మసక వెలుగుల అడివి నీడల కిన్నెర గ్రామంలోరెండు ఐంద్రజాలిక కుట్రలాలు వేళ్ళాడుతున్నాయి. శిశువు కళ్ళని ముద్దు పెట్టుకోడానికి నిద్ర అక్కడినించి బయలుదేరి వొస్తుంది. నిద్రించే శిశువు పెదిమలపై దోబూచులాడుతుండే ఆ చిరునవ్వు! ఎక్కడ పుడుతుందో ఎవరికైనా తెలుసా?

కరిగిపోయే శరన్మేఘాంచలాన్ని అర్థచంద్రరేఖా నవధవళ కిరణమొక్కటి తాకినదట.

ఆ తుషార స్నాత ప్రభాత స్వప్నంలో ఈ చిరునవ్వుకి ప్రథమ జననమని వదంతి, నిద్రించే శిశువు పెదిమలపై దోబూచులాడుతుండే ఆ చిరునవ్వుకి.

శిశువు శరీరం పైన మెరిసే సుమధురమైన మృదుస్నిగ్ధ నవ్యత ఇంతకాలం ఎక్కడ దాక్కుని ఉందో తెలుసా?

అవును, తల్లి బాల్య దశలో మాటరాని అర్థం కాని లేత ప్రేమా వ్యక్తతలో ఆమె హృదయాన్ని ఆవరించి నిద్ర పోతోవుంది. శిశువు దేహం పైన వికసించిన మధుర స్నిగ్ధ కోమలత్వం.

62

నీకు రంగు రంగుల బొమ్మలు తెచ్చి ఇచ్చినప్పుడు నా కర్థమవుతుంది, నూ పాపా, మేఘాలపైనా, నీటిపైనా, ఇన్ని రంగులెందుకు నాట్యమాడు తాయో, ఎన్నో చిన్నెలతో పువ్వులెందుకు చిత్రిత మౌతాయో, నీకు రంగుబొమ్మల నిచ్చినప్పుడు నాకు తెలుస్తుంది.

నిన్ను చిందులు తొక్కించేందుకు నేను పాడినప్పుడు నాకు సరిగా తెలుస్తుంది. ఆకుల్లో సంగీత మెందుకుందో, చెవి వొగ్గి వినే భూ హృదయానికి తమ కంఠరవాల్ని అలలు ఎందుకు వినిపిస్తాయో, నువ్వు నాట్యమాడడానికి నేను పాడినప్పుడు నా కర్థమౌతుంది. ఆశతో చాచిన నీ చేతులకి నేను మధుర భక్ష్యాల్ని అందించినప్పుడు నాకు తెలుస్తుంది. పుష్ప పాత్రలో తేనె ఎందుకు దాక్కొనివుంటుందో, మధుర రసం పళ్ళల్లో రహస్యంగా ఎందుకు నిండి వుందో, ఆశకొన్న నీ చేతులకి మిఠాయి తెచ్చి ఇచ్చినప్పుడు తెలుస్తుంది.

నిన్ను చిరునవ్వు నవ్వించాలని నీ ముఖాన్ని నేను ముద్దు పెట్టుకున్న ప్పుడుకన్నా. నాకు నిశ్చయంగా తెలుస్తుంది, ఉదయకాంతిలో ఆకాశం నించి దొర్లి ప్రవహించే ఆనంద మేమిటో. ఎండాకాలపు గాలి నా వొంటికి తెచ్చే సౌఖ్యమేమిటో, నిన్ను చిరునవ్వు నవ్వించడానికి నిన్ను ముద్దు పెట్టుకొన్నప్పుడు నాకు తెలుస్తుంది.

63

నాకు తెలీని మిత్రులకు నన్ను పరిచయం చేశావు. నావికాని ఇళ్ళల్లో నాకు స్థానాన్నిచ్చావు. దూరాన్ని దగ్గర చేశావు. పరదేశిని నా సోదరుడుగా మార్చావు.

నా కలవాటైన నివాసాన్ని విడవాలంటే కష్టంగా వుంటుంది. కొత్తలో పాత ఇమిడి వుందనీ, అక్కడా నువ్వు వున్నావనీ మరచిపోతాను.

జన్మలో మృత్యువులో ఈ లోకంలో ఇతర లోకాల్లో, ఎక్కడెక్కడ నువ్వు నన్ను తిప్పినా, అపరిచితమైన దానికి నా హృదయాన్ని ఆనంద బంధాలతో ఎప్పుడూ జతపరిచే నా అనంత జీవిత పథచారివి నీవే.

నిన్నెరిగిన వారికి పరుడనేవాడు లేడు. మూసిన తలుపే వుండదు. అనేకత్వపు లీలలో ఏకత్వ స్పర్శ నా నందాన్నించి ఎప్పుడూ తప్పి పోకుండా వుండాలనే నా ప్రార్థనని కటాక్షించు!

64

నిర్జీవమైన నది వొడ్డు వాలులో పొడుగాటి రెల్లు దుబ్బుల మధ్య ఆమెని అడిగాను.

'కాంతా! నీ పమిటని దీపాని కడ్డుపెట్టి ఎక్కడికి పోతున్నావు? నా ఇల్లంతా చీకటిగా వొంటరిగా వుంది. నీ దీపాన్ని నాకోసారి ఎరువియ్యి' అని, ఓ నిమిషం తన నల్లని కళ్ళని పైకెత్తి, మసక చీకట్లోంచి నా ముఖం వంక చూసింది. "ఈ పగటికాంతి పడమట కుంకగానే ప్రవాహం పైన నా దీపాన్ని వొదలడానికి నదికి వొచ్చాను" అంది. ఎత్తయిన రెల్లుపొద

మధ్య నుంచుని, వొణికే ఆ దీపం ప్రవాహంలో నిరుపయోగంగా కొట్టుకుని పోవడం చూస్తో వుండిపోయినాడు.

ఆవరిస్తున్న నిశి నిశ్శబ్దంలో ఆమెని అడిగాను. "తరుణీ! నీ దీపాలన్నీ వెలిగాయి. అయినా నీ దివ్వెని పట్టుకుని ఎక్కడికి వెడుతున్నావు? నా ఇల్లు అంతా చీకటిగా వొంటరిగా వుంది. ఓ నిమిషం నీ దీపాన్ని నా కెరువియ్యి" అని, ఆమె తన నల్లని కళ్ళని నా ముఖానికెత్తి ఓ నిమిషం సందేహిస్తూ నుంచుంది. "నా దీపాన్ని ఆకాశానికి అంకితం చెయ్యాలని వొచ్చాను. అంది చివరికి. శూన్యంలో నిరుపయోగంగా ఆమె దీపం మండిపోతో వుంటే నుంచుని చూస్తున్నాను.

వెన్నెల లేని గుబులు అర్ధరాత్రి చీకట్లో అడిగాను ఆమెని. "తన్వీ! నీ హృదయానికి దగ్గిరిగా ఈ దీపాన్ని పట్టుకుని, ఏమిటి వెతుకుతున్నావు? నా ఇల్లు చీకటిగా వొంటరిగా వుంది. నీ దీపాన్ని కొంచెం ఎరువియ్యి" అని. ఒక్క నిమిషం ఆగి ఆలోచించి చీకట్లో నా ముఖంవంక చూసింది. "దీపోత్సవంలో కలిపెయ్యాలని నా దీపాన్ని తీసుకుని వొచ్చాను" అంది. తక్కిన దీపాలతో కలిసి ఆమె చిన్న దీపం నిరుపయోగంగా మాయమై పోవడం చూస్తూ నుంచున్నాను.

65

నా ప్రభో, నిండి పొర్లే నా జీవితపాత్ర నించి ఏ దివ్యామృతాన్ని చవిచూడ తలిచావు?

నా కవీ నీ సృష్టిని నా కళ్ళల్లోంచి చూడడమూ. నిశ్శబ్దంగా నా కర్ణ ద్వారాల వద్ద నిలబడి నీ అనంత రాగ ఐక్యతని వినడమూ నీ ఆనందమా?

నీ ప్రపంచం నా మనసులో మాటల్ని అల్లుతోంది. వాటికి గానాన్ని కలుపుతోంది నీ ఆనందం. ప్రేమలో నువ్వు నా కిచ్చేసుకుని నీ సంపూర్ణ మాధుర్యాన్ని నాలో అనుభవిస్తున్నావు.

66

నా హృదయాంతరాళంలో నిరంతరం నిలిచి, సంజ మసకలో కాంతి రేఖగా క్షణిక దర్శన మిచ్చే ఆమెని, స్పష్టమైన ఉదయ కాంతిలో తన మేలి ముసుగుల్ని తొలగించి కంటపడని ఆమెని, నా చివరి గానంలో పొదిగి నా ఈశ్వరా! నీకు నా కడపటి కాన్కగా అర్పిస్తాను.

మాటలు ఆమెని మరిగించాలని చూసి విఫలత పొందాయి. ఆశ తన చేతుల్ని చాచి బతిమాలాలని యత్నించి సార్థకం లేక పోయింది.

నా హృదయ కుహరంలో ఆమెని అధిష్ఠింపచేసి దేశ దేశాలు తిరిగాను. ఆమె చుట్టూ నా జీవితం పెరిగింది. విరిగింది. నా ఆలోచనలు, పనులు, నా నిద్రలు, కలలు అన్నిటినీ ఆమె పరిపాలిస్తో కూడా తాను మాత్రం దూరంగా వొంటరిగా నిలిచి పోయింది.

ఎందరో ఆమె కోసమని నా తలుపు తట్టారు. నిరాశలో మరలి పోయినారు.

ముఖాముఖిని ఆమెని దర్శించిన వారెవరూ లేరు. ఈశ్వరా, నీ ఆదరం కోసం ఎదురుచూస్తో ఆమె తన ఏకాంతంలో వంటరిగా నిలిచిపోయింది.

67

నువ్వే ఆకాశం, నువ్వే కులాయం.
హే సుందరా, ఆత్మని రంగుతో సుస్వరాలతో పరిమళాలతో ఆలింగనంలో ఇముడ్చుకునేది నీ ప్రేమే.

భూమిని మౌనంగా అభిషిక్తను చేసేందుకు సుందర సువర్ణ మంజూషని దక్షిణ హస్తంలో ధరించి ప్రభాతం విచ్చేస్తుంది. విశ్రాంత పశ్చిమవార్ధి నించి హేమ కలశంలో శీతలశాంతి సుధని నింపుకుని, మందలు విడిపోయిన వొంటరి పచ్చిక బయళ్ళ మీద బాటలేని దారులవెంట నడిచి వస్తుంది సంధ్య.

ఆత్మ ఎగసిపోవడానికి అనంతాకాశం విస్తరించిన చోట నిర్మల ఉజ్వల ధవళకాంతి పరిఢవిల్లుతుంది. అక్కడ పగలు లేదు. రాత్రి లేదు. రూపం లేదు. రంగు లేదు. అసలు మాట అనేదే లేదు.

68

నా కన్నీళ్ళు నా నిట్టూర్పులు నా పాటలు అల్లే మేఘాల్ని నీ పాదాల వద్ద చేర్చేందుకు, చాచిన చేతులతో నీ సూర్య కిరణం ఈ నా భూమికి దిగివచ్చి దినము దినమంతా నా వాకిట నుంచుని వుంటుంది.

అనంతంగా మారే చిన్నెలతో రంగులు దిద్ది లెక్కలేని రూపాలలోని మడతలలోకి మార్చుకుంటో తుషార మేఘోత్తరీయాన్ని నక్షత్ర తేజోవంతమైన నీ వక్షంపైన ప్రణయానందంతో కప్పుకుంటావు.

హే నిర్మల, హే ప్రశాంత.

నీ ఉత్తరీయం ఎంతో తూలికాతుల్యం, నశ్వరం, మృదులం, దయాబాష్ప పూరితం, శ్యామలం.

అందువల్లనే నీ కది అంత ప్రేమాస్పందమయింది, అందువల్లనే జాలిగొలిపే తన నీడలతో నీ భయంకర ధవళ తేజస్సుని అచ్ఛాదించ గలుగుతుంది.

69

నా రక్తనాళాల్లో రాత్రింబవళ్ళు ప్రవహించే ప్రాణధారే ప్రపంచమంతా పరిభ్రమించి లయబద్ధమైన నృత్యం చేస్తోంది. ఆ ప్రాణ శక్తే అసంఖ్యాకమైన గడ్డిపరకలుగా, భూరజంలోంచి సంతోషంతో గంతులేస్తో పైకి దుముకుతోంది. సూనపత్ర కల్లోల వీచికలుగా విరుచుకు పడుతుంది.

అటు పోటులుగా జీవన మరణాలనే సముద్రపు టుయ్యాలలో ఊగేది ఆ ప్రాణశక్తే.

ఈ జీవన ప్రపంచపు స్పర్శవల్ల నా అవయవాలు ఉజ్వలమయినాయి.

ఈ నిమిషం నా రక్తంలో నృత్యం చేసే అనాది ప్రాణ స్పందనం నించి నా గర్వం ఉద్భవిస్తోంది.

70

ఈ లయానందంలో మేళనించి ఆనందించడం నీకు అతీతమా భయంకరమైన ఈ సంతోషపు సుడిగుండాల వూపులో పరిభ్రమించి ఎగిరి చెదిరి విరిగి పడిపోవడం?

ప్రతిదీ విసురుగా ముందుకు తోసుకుని పరిగెత్తుతోంది. వెనక్కి ఏదీ తిరిగి చూడదు. ఏ శక్తీ వాటిని ఆపి వుంచలేదు. అన్నీ విసురుగా వెళ్ళిపోతున్నాయి.

విరామంలేని ఆ శీఘ్రగమన గానానికి అడుగులు వేస్తో నృత్యంచేస్తో రుతువులు వస్తున్నాయి వెడుతున్నాయి. తమని వెదజల్లుకుని,

ఇచ్చేసుకుని ప్రతి నిమిషం నాశనాన్ని వాంఛించే అంతులేని ఆనందంలా రంగులు రాగాలు పరిమళాలు అనంతమైన అనర్గళధారలతో దూకుతున్నాయి.

71

నన్ను నేను ఆడంబరం చేసుకుని, నీ తేజస్సుపై రంగుల నీడలు పడేట్టు నన్ను నేను అన్ని వేపులా తిప్పుకుంటూ ఉండడం ఇదే నీ మాయ.

నీలో నువ్వు అవధుల్ని కల్పించుకుని విభాగమైన నీ ఆత్మని లక్షపేర్లతో పిలుచుకుంటావు. నీ ఈ స్వయం కల్పిత విభజనే నేనుగా రూపొందింది.

వివిధ వర్ణమయాత్రువులలో, చిరునవ్వులలో, భయాలలో, ఆశలలో ఆకాశమంతటా ఈ నిశిత స్వరగానం ప్రతిధ్వనిస్తోంది.

తరంగాలు లేస్తున్నాయి. పడుతున్నాయి. కలలు విరిగి, తిరిగి రూపొందుతున్నాయి. నాలో నీ ఆత్మ అపజయం పొందింది.

నువ్వు కల్పించిన ఈ తెరపైన రాత్రింబవళ్ళు అనే కుంచెతో, సంఖ్యాతీతమైన రూపాలు చిత్రితమౌతున్నాయి.

సారంలేని సరళరేఖల్ని త్యజించి, అద్భుతమైన వొంపుల నిగూఢత్వంతో జ్వలిస్తోంది నీ సింహాసనం.

నువ్వూ నేననే మహారూపోత్సవం ఆకాశాన్నంతా ఆచ్ఛాదించింది. నువ్వూ నేననే స్వరమేళవంతో వాయువు పులకరిస్తోంది. నువ్వూ నేనూ ఆడుకుంటున్న దాగుడుమూతలతో యుగాలు గడుస్తున్నాయి.

72

లోతయిన రహస్య స్పర్శలతో నా ఆత్మని మేల్కొలిపే అంతరాంతర్యామి అతనే.

ఈ కళ్ళపైన తన ఇంద్రజలాన్ని కప్పి వివిధ సుఖ దుఖ్ఖ స్వరాలతో నా హృదయ తంత్రుల మీటే దతనే.

సువర్ణ రజత నీల హరిత తరళ వర్ణాలతో ఈ మాయా పటలాన్ని అల్లి, వేటి స్పర్శతో నేను మైమరుస్తావో, ఆ పాదాల్ని తన వసనాంచలాల్లోంచి తొంగి చూసేది అతనే.

రోజులు వొస్తున్నాయి. యుగాలు గడుస్తున్నాయి. అసంఖ్యాకమైన నామరూపాలతో అనేక హర్ష భేద ఉత్కృష్టాను భవాల్లో నా హృదయాన్ని కదిలించేదీ అతనే.

73

వైరాగ్యంలోంచి మోక్షం నా కవసరం లేదు. సహస్ర ఆనంద బంధాలలో స్వతంత్రం నన్నాలింగనం చేసుకుంటుంది.

ఈ మృణ్మయ పాత్రని అంచుదాకా నింపుతో వివిధ వర్ణ సురభిళ నూతన మధుధారని నాకై నువ్వు వర్షిస్తావు.

నీ జ్వాలతో నా ప్రపంచం తన సహస్ర దీపాల్ని వెలిగించుకుని నీ ఆలయంలోని పూజాపీఠం ముంచు అర్పిస్తుంది.

నా జ్ఞానేంద్రియ ద్వారాన్ని ఎన్నడూ మూయను. నా దృష్టి శ్రవణ స్పర్శానుభవాలు నీ ఆనందాన్ని తీసుకొచ్చి నాకిస్తాయి.

నా భ్రమలన్నీ ఆనందహారతులుగా మండిపోతాయి. నా వాంఛలన్నీ ప్రేమలో ఫలిస్తాయి.

74

రోజు గడిచిపోయింది. భూమీ మీద మసక చీకటి ఆవరించింది నా కుండలో నీళ్ళు తెచ్చుకోడానికి పోయేవేళ అయింది.

నీటి దిగులు పాటలో సాయంకాలపు గాలి కుతూహలవంతమై, రే మసకలోకి నన్ను పిలుస్తుంది. ఒంటరి బాటలో మనిషి సంచారం లేదు. గాలి మేల్కొంది. నదిలో పిల్ల అలలు చెలరేగాయి.

నే నింటికి తిరిగి వొస్తానో లేదో తెలీదు. అనుకోకుండా ఎవరిని కలుసుకుంటానో చెప్పలేను. రేవులో చిన్న పడవలో నవ్యపురుషులెవరో వీణ వాయిస్తున్నాడు.

75

మర్త్యులమైన మా అవసరాలన్నిటినీ తీర్చి, నీ వరాలు ఏ మాత్రమూ తరగక తిరిగి నిన్ను చేరుకుంటాయి.

నదికి దాని దినచర్య వుండనే వుంది. పొలాల్లోంచి పలెల్లల్లోంచి తొందరగా ప్రవహిస్తుంది. అయినా దాని ఎడతెగని ప్రవాహం నీ పాదాలు కడిగేందుకు వొంపులు తిరిగి వొస్తోనే ఉంటుంది.

పుష్పం తన సౌరభంతో గాలిని మధురింప చేస్తుంది. కాని దాని కడపటి సేవ తనని నీ కర్పించుకోవడమే కద!

నీ పూజ మూలాన లోకానికి ఏ మాత్రమూ లోటు రాదు. కవివాడే పదాల నించి ఎవరికి కావలసిన భావాన్ని వారు తీసుకుంటారు. కాని మాటల చివర అర్థం నిన్నే సూచిస్తుంది.

76

ప్రాణేశ్వరా, రోజు తరవాత రోజు ముఖాముఖిని నీ కెదరుగా నించోనా! నమస్కరిస్తో, లోకేశ్వరా, ముఖాముఖిని నీ ఎదట నించోనా?

నీ విశాలాకాశం కింద మౌనంగా నమ్రతా నిబిడ హృదయంతో ముఖా ముఖిని నీ ఎదట నించోనా?

భారమైన పనితో పోటీలతో కలహాలతో గందరగోళమైన కష్టభారమైన నీ ప్రపంచంలో వడిగాపోయే, జనసమూహం మధ్య ముఖాముఖిని నీ ముందు నించోనా?

ఈ ప్రపంచంలోని నా కార్యభారం ముగిసినప్పుడు, రాజాధిరాజా వొంటరిగా మౌనంగా ముఖాముఖినీ నీ ముందు నిలబడనా?

77

నిన్ను నా ఈశ్వరుడిగానే ఎరిగిన నేను నీకు దూరంగా నించుంటాను. నువ్వు నా స్వంతమేనని తెలీదు నీకు. నీ దగ్గిరిగా రాలేను. నీవు నా తండ్రివని తెలిసి, నీ పాదాలకి నమస్కరిస్తాను. నా మిత్రుడిగా నీ చేతిని పట్టుకోలేకండా వున్నాను.

నిన్ను నా హృదయాని కద్దుకుని నా సహచరుడిగా తీసుకునేందుకు, నువ్వు దిగివచ్చి "నువ్వు నా వాడివని" నన్ను తీసుకునే చోట నేను నించుని వుంటే కద!

నా సోదరులలో సోదరుడివి.కాని నేను సోదరుల్ని లక్ష్యపెట్టను.
నా అర్జనని వారితో పంచుకోని నేను, నీతో నా సర్వస్వమూ పంచుకోగలనా?
సుఖదుఃఖాలలో మానవుడి సరసన నిలబడని నాకు నీ పక్కన నిలబడే యోగ్యత ఎక్కడిది? నా జీవితాన్ని ఇచ్చేసుకోడానికి ఇంకే నాకు జీవన జలధిలో మునిగే శక్తి ఎక్కడిది?

78

నూతనంగా సృష్టి జరిగినప్పుడు తమ ప్రథమ శోభలతో నక్షత్రాలు వెలగగా దేవతలు సమావేశమై, "ఓహో ఏం పరిపూర్ణత! ఏమీ అకలంకానందం!" అని పాడారు.

వారిలో ఒకరు ఆకస్మాత్తుగా అరిచారు. "ఆ కాంతిహారం ఎక్కడో మధ్యలో తెగినట్టుగా వుంది. ఓ నక్షత్రం కనపట్టం లేదు" అని.

వారి వీణతో బంగారుతీగ పటుక్కుమని తెగింది. పాట ఆగి పోయింది. విభ్రాంతి చెంది అందరూ అరిచారు. "ఆ మాయమైన నక్షత్రమే అన్నిటికన్నఅగ్రగణ్యమైనది, ఈ గగన తలాలన్నిటికీ అదే మకుటం" అని.

ఆనాటినుంచి విరామం లేకుండా దానికోసం అంతులేని అన్వేషణ జరుగుతోంది. ఆ నక్షత్రంలో తన ఒక్క అనందాన్నీ ప్రపంచం పోగొట్టుకుంటుంది-అని ఒకరినించి ఇంకొకరికి హాహారవాలు వెడలుతోనే వున్నాయి.

రాత్రి అగాధ నిశ్శబ్దంలో మాత్రం నక్షత్రాలు వాటిలో అవి చిరునవ్వులతో "ఈ అన్వేషణ అంతా అర్థం లేనిది. అవిచ్ఛన్నమైన సంపూర్ణత అంతటా విలసిల్లుతోంది" అని గుసగుసలాడతాయి.

79

ఈ జీవితంలో నిన్ను కలుసుకునే భాగ్యం నాకు లేకపోతే, నీ దర్శనాన్ని పొందలేకపోయినాననే తీరని వాంఛ నా నించి తప్పించకు. నన్నో నిమిషం మరిచిపోనీకు. నా జాగ్రత్ స్వప్నాలలో ఈ విషాద బాధా ఛాయల్ని విడవక నన్ను భరించనీ.

ఈ ప్రపంచపు జనసమర్ధతా విపణి వీధుల్లో నా దోసిళ్ళు దైనిక లాభాలతో నిండిన కొద్దీ, నేనేమీ విలవైనది పొందలేకపోతినని నన్నొక నిమిషం మరచిపోనీకు. నా జాగ్రత్ స్వప్నాలతో ఈ విషాద బాధాఛాయల్ని ఎల్లప్పుడూ నన్ను మోసుకు తిరగనీ,అలిసి వగరుస్తో వీధిపక్కన కూచుని ధూళిలో నా పక్క పరుచుకున్నప్పుడు, నా ముందు దీర్ఘ ప్రయాణం వుండిపోయిందని నన్నొక్క నిమిషం మరిచిపోనీకు. నా జాగ్రత్ స్వప్నాలతో ఈ విషాద బాధా ఛాయల్ని నాలోనే మోసుకోనీ.

అలంకరించిన నాగదుల్లో మధురవాద్యాలు ధ్వనిస్తో, నవ్వులు మారు మ్రోగినప్పుడు కూడా నిన్ను నా ఇంటికి పిలవనైతినే అనే ధ్యాస నన్ను బాధించనీ, ఒక్క నిమిషం నన్ను మరిచిపోనీకు. నాజాగ్రత్ స్వప్నాలలో ఈ విషాద ఛాయల్ని నా వెంట మోసుకు తిరగనీ.

80

ఆకాశంలో నిరుపయోగంగా తిరిగే శరన్మేఘ శకలాన్ని నేను. ఓ నిరంతరం భాస మానాదిత్యా! నేను నీ కాంతిలో ఏకమయ్యేందుకు నీ స్పర్శ నాలోని ఆవిరిని ఇంకా కరిగించింది కాదు. అందువల్లనే నీ నించి వేరై, నెలలు, సంవత్సరాలు లెఖ్ఖ పెట్టుకుంటాను.

ఇదే నీ కోర్కె ఐతే,ఇదే నీ లీల ఐతే క్షణికమైన ఈ శూన్యత్వాన్ని తీసుకుని రంగులతో అలంకరించి, బంగారు నీరు పూసి, అల్లరి గాలిపైన తేలించి, వివిధాలైన చిత్ర విచిత్రాలతో విస్తరింపచేసి ఆటలాడించుకో.

రాత్రి నీ ఆట చాలించినప్పుడు, చీకట్లోగాని స్వచ్ఛమైన శీతల నిర్మలత్వంలో కాని ధవళ ఉషాస్మితంలో కాని నేను కరిగి మాయమవుతాను.

81

నేను వృధాగా గడిపిన కాలాన్ని తలుచుకుని పని లేని రోజుల్లో సోమరిగా చింతించాను. కాని కాలం ఎన్నడూ వృధా కాదు. ప్రభూ, నా జీవితంలోప్రతి క్షణాన్నీ నువ్వు నీ చేతుల్లోకి తీసుకున్నావు.

ప్రతిదాని హృదయంలో దాక్కుని, నువ్వు బీజాల్ని మొలకలుగా, మొగ్గల్ని పువ్వులుగా, పుష్పాల్ని ఫలాలుగా పోషిస్తున్నావు.

ఆలిసి సోమరిగా పక్కమీద పడుకుని లోకంలోని పనంతా ఆగి పోయిందనుకున్నాను. పొద్దున్నే లేచి పుష్పాలతో నా తోటంతా నిండిన చిత్రాన్ని చూసి విస్తుపోయాడు.

82

ప్రభో, కాలం నీ చేతుల్లో అనంతం. నిమిషాల్ని లెక్క పెట్టగల వారెవరూలేరు.

రాత్రింబవళ్ళు గడుస్తాయి. పుష్పాలవలె యుగాలు వికసించి వాడిపోతాయి.

చిన్న అడవిపువ్వుకి పూర్ణ పరిణామమిస్తో నీ యుగాలు ఒకదాని వెంట ఒకటినడుస్తాయి.

వృధా చెయ్యడానికి మాకు కాలం లేదు. వ్యవధి లేదు కనక వీలు చిక్కినప్పుడు తొందరపడాలి. మా దౌర్భాగ్యం ఆలస్యాన్ని సహించదు.

అందువల్ల కోరివచ్చే ప్రతి పేచీకోరుమూలాన నా కాలం వ్యర్థమై గడిచిపోతోంది. ఎంతవరకూ నీ పూజాపీఠం ముందు ఏ నైవేద్యమూ అర్పించలేకపోతున్నాను.

దినాంతంలో నేను భయంతో వరిగెత్తుతాను, నీ తలుపులు మూశారేమోనని. కానీ తీరా చూస్తే ఇంకా వ్యవధి ఉండనే వుంటుంది.

83

తల్లీ నా దుఖ్ఖాశ్రువులతో నీ మెళ్ళోకి ఓ ముక్తాహారాన్ని అల్లుతాను.

నీ పాదాల్ని అలంకరించడానికి తారలు కాంతి మంజీరాల్ని సమకూర్చాయి. కాని నా హారం నీ వక్షస్థలంపైన మెరుస్తుంది.

కీర్తి భాగాలు నీ చేతిలోనివి. వాటిని కటాక్షించడం, నిరాకరించడం నీ దయలో వుంది. కాని నావెత నా స్వంతం. దాన్ని నీకు కాన్కగా తీసుకొచ్చినప్పుడు నువ్వు నీ అనుగ్రహంతో నన్ను బహూకరిస్తావు.

84

లోకాన్నంతా కప్పి అనంతాకాశంలో అసంఖ్యాకారాలకి జన్మనిచ్చేది వియోగదుఃఖ స్పందనమే.

రాత్రంతా నక్షత్రాన్నించి నక్షత్రానికి మౌనంగా కళ్ళు విప్పి చూసేదీ, ఆషాడవర్ష నిశీధిలో గలగలలాడే ఆకుల్లో గానరసంగా మారేదీ ఈ వియోగ వేదమే.

మానవ గృహవాసాల్లో ప్రేమ వాంఛ హర్ష దుఃఖాలుగా చిక్కనయ్యేదీ, నా కవి హృదయంలో నిరంతరం కరిగి ప్రవహించేదీ, సమస్తమూ ఆక్రమించుకునే ఈ విరహ వ్యథే.

85

ప్రభుసన్నిధినించి యోధులు వెలపలికి వొచ్చినపుడు వారి శక్తిని ఎక్కడ దాచి వొచ్చారు? వారి కవచా లేమైనాయి? ఆయుధాలేమైనాయి?

ప్రభు ఆస్థానం నించి బైటికి వొచ్చిన రోజున వారు నిస్సహాయులుగా, దరిద్రులుగా కనపడ్డారు. వారిపైన బాణవర్షం కురిసింది.

ప్రభు సన్నిధికి తిరిగి వొచ్చినపుడు వారు తమ శక్తిని ఎక్కడ దాచి వొచ్చారు?

తమ ఖడ్గాన్ని వొదిలారు. ధనూర్భుణాల్ని వొదిలేశారు. వారి ఫాలంపైన శాంతి, వారి జీవిత ఫలితాన్ని అక్కడ వెనకనే విసర్జించారు. వారు ప్రభు ఆస్తానానికి తిరిగి వొచ్చినపుడు.

86

నీ భృత్యుడు మృత్యువు నా వాకిట నిలిచాడు. అజ్ఞాత వార్థిని దాటి నీ పిలుపుని తీసుకొచ్చాడు నా ఇంటికి.

రాత్రి చీకటిగా వుంది. నా హృదయం భయంతో బరువెక్కింది. ఐనా దీపాన్ని పట్టుకుని, తలుపు తెరిచి, స్వాగతయుతంగా నా శిరసుని వొంచుతాను. నా వాకిట నిలిచినవాడు నీ వార్తాహరుడు.

నమస్కారాలతో కన్నీళ్ళతో అతన్ని పూజ చేస్తాను. నా హృదయభాగ్యాన్ని అతని పాదాలవద్ద అర్పించి ఆరాధిస్తాను.

తాను వొచ్చిన పనిని ముగించుకుని, నా ప్రభాతం పైన తన నల్లని నీడని వొదిలి వెళ్ళిపోతాడు. పాడుపడిన నా ఇంట్లో నీ కడపటి నైవేద్యంగా దిక్కులేని నేనే మిగులుతాను.

87

ఆశలేని ఆశతో వెళ్ళి నా గది నలుమూలలా ఆమె వుందేమోనని వెతుకుతాను. కాని ఆమె కానరాదు.

నా ఇల్లు చిన్నది, ఒకసారి దాంట్లోంచి పోయింది.ఎన్నటికీ తిరిగి దొరకదు.

నీ మందిరం అనంతం, ప్రభో ఆమెని అన్వేషిస్తో నీ వాకిటికి చేరుకున్నాను.

నీ సాయంత్రాకాశపు పైడిపందిరి కింద నించుని ఆశతో నీ ముఖం కేసి నా కళ్ళెత్తి చూస్తాను.

నేను అద్యంత శూన్యమైన కాలం పంచకి వొచ్చి నించున్నాను. ఆ చోటినించి ఏదీ మాయంకాదు. ఏ ఆశా ఏ ఆనందమూ కన్నీళ్ళ లోంచి చూసిన ఏ ముఖ మనో దృశ్యమూ మాయం కాదు.

నా శూన్య జీవితాన్ని ఆ పారావారంలో ముంచెయ్యి. అగాధ పూర్ణత్వంలో మునిగి వుండనీయి, నేను పొగొట్టుకున్న మధుర స్పర్శని ఈ ప్రపంచ పరిపూర్ణత్వంలో నన్నొక్కసారి అనుభవించనీ.

88

శిధిలాలయ దేవతా, తెగిన వీణా తంత్రులు నీ స్తుతి కీర్తనలింక పాడవు. సాయంకాలపు పూజా సమయాన ఏ గంటలూ మోగవు. నీ చుట్టూ గాలి కదలక గడ్డ కట్టింది.

పాడుపడిన నీ ఆలయంలోకి నిలకడ లేని వసంత సమీరం ప్రవేశించి నీ పూజకి అర్పించని పూల వార్తను తెస్తోంది.

ఫలించని ప్రార్థనలపై మనసు తీరక నీ పూర్వ పూజారి దిక్కులేక తిరుగుతున్నాడు. మసక చీకటి గుబులులో మంటలూ నీడలూ కలిసేటప్పుడు, హృదయంలో ఆకలితో నీ శిధిల దేవాలయానికి కాళ్ళీడ్చుకుంటో వొస్తాడు.

శిధిల దేవాలయేశ్వరా ఎన్నో పండగ దినాలు ఏ చడీ చప్పుడు లేకండా వొచ్చిపోతున్నాయి. నీ ముందు దీపమన్నా వెలగకండా గడిచి పోతున్నాయి. ప్రదోషాలు.

నేర్పరులైన శిల్పు లెన్నో విగ్రహాల్ని చెక్కుతున్నారు. వాటి కాలం తీరిపోగానే మరుపు మసకల పవిత్ర వాహినిలో అవన్నీ కొట్టుకుపోతున్నాయి.

మృత్యువు నెరగని నిరంతర విస్మృతిలో శిధిలాలయ ప్రభువొక్కడే ఏ పూజా లేకండా నిలిచిపోయినాడు.

89

ఇంక నేను గోలచేస్తో బిగ్గిరిగా మాటాడను. నా ప్రభువు ఆజ్ఞను అది రహస్యాల్లోనే చెబుతాను. పాట గుసగుసల్లోనే నా హృదయ భాష పలుకుతుంది.

పట్టణ వాణిజ్య వీధికి తొరతొరగా వెడతారు ప్రజలు. అమ్మేవారూ కొనేవారూ అందరూ అక్కడే చేరతారు. మంచి పనిసమయంలో మధ్యాన్నమప్పుడు వేళకాని వేళ నేను తప్పించుకుని వొచ్చేశాను. సరే! వాటి కాలం కాకపోయినా నా తోటలోని పువ్వుల్ని బైటికి రమ్మనండి. మధ్యాహ్న మధుపాల్ని వాటి సోమరి పాటల్ని ప్రారంభించమనండి.

నా లోపలి మంచి చెడుల యుద్ధంలో చాలా గడియలు గడిపాను. ఇపుడు నా పనికిరాని సోమరి దినాల చెలికాడు. నా హృదయాన్ని తన దగ్గిరిగా లాగేసుకున్నాడు. ప్రయోజనం లేని ఏ నిరర్థకత్వానికి ఇలా పిలుస్తున్నాడో తెలీదు.

90

మృత్యుదేవత నీ తలుపు తట్టినపుడు నువ్వేం అర్పిస్తావు అతనికి ?

ఏమీ? నా జీవిత పూర్ణపాత్రని అతని ముందుంచుతాను. రిక్తహస్తాలతో అతన్ని ఎన్నడూ పంపను.

నా శరత్ దివసాల, గ్రీష్మయామినులన్నిటి మధుర మధువునూ నేను విరామం లేకండా అర్జించిన నా జీవితైశ్వర్యాన్నంతా అతని ముందుంచుతాను, జీవితాంతంలో మృత్యువు నా తలుపు తట్టినపుడు.

91

జీవిత పరిమావధీ, హే మృతీ, నా మృతీ, రా వొచ్చి నా చెవిలో రహస్యం పలుకు.

దిన దినం నీకోసం నిరీక్షిస్తున్నాను. జీవితంలో సుఖాన్నీ దుఖ్ఖాన్నీ రెంటినీ నీ కోసమే భరించాను.

నే నేదో అదంతా, నాకున్నదంతా, నే నాశించేదంతా, నా సంపూర్ణ ప్రేమా, ఇవన్నీ నా రహస్యాంతరాళంలో నిత్యమూ నీదెనకే ప్రవహించాయి. నీ కళ్ళనించి ఒక్క కడపటిచూపుతో, నా ప్రాణం ఇంకెన్నటికీ నీదైపోతుంది.

పుష్పాలల్లాను, వరుడికై మాల సిద్ధమయింది. కళ్యాణానంతరం వధువు తన ఇంటిని వొదిలి రాత్రి చీకట్లో ఏకాంతంగా తన నాథుణ్ని చేరుకుంటుంది.

92

ఓనాడు ఈ భూమి నా కనుమరు గవుతుందనీ చివరి తెరని నా కళ్ళపైకి లాగి జీవితం మౌనంగా శలవ తీసుకుంటుందని నాకు తెలుసు.

అయినా రాత్రి నక్షత్రాలు అట్లా కనిపెట్టుకుని మెరుస్తోనేవుంటాయి. ముందటి మల్లేనే ప్రభాతం ఉదయిస్తుంది. సుఖ దుఖ్ఖాల్ని వొడ్డుకి విసిరి వెదచల్లుతో సంద్రపుటలల వలె గడియలు లేచి పడుతోనే వుంటాయి.

నా క్షణాల అంతం తలుచుకున్నప్పుడు, క్షణాల యవనిక బద్ధలవుతుంది, నిర్లక్ష్యమైన నీ భాగ్యాలన్నింటి తోటీ నీ ప్రపంచాన్ని మృత్యుకాంతి లోంచి

నేను చూస్తే. ఈ లోకంలోని అతి అధమమైన స్థానం కూడా దుర్లభం అనిపిస్తుంది, నీచాతి నీచమైన జన్మకూడా అపురూప మనిపిస్తుంది.

నేను కావాలని వ్యర్థంగా కోరుకున్నవన్నీ నాకు సులభంగా లభించిన వన్నీ పోనీ. విలువలేనివని తృణీకరించి నేను తన్నేసినవి అక్కర్లేదని వొదిలేసినవి వాటినే వాస్తవంగా నా స్వంతమనుకుని నావిగా తీసుకోనీ.

93

సోదరులారా నాకు శలవయింది. వీడ్కో లిప్పించండి. మీ అందరికీ నమస్కరించి శలవు తీసుకుంటున్నాను.

ఇదుగో నా తలుపు తాళం చెవులు. మీకు తిరిగి ఇచ్చేస్తున్నాను, నా ఇంటి అధికారాన్ని నేను వొదులుకుంటున్నాను. మీనించి కడపటి దయా పూరిత వాక్కులే వాంఛిస్తున్నాను. చిరకాలం మనం కలిసిమెలిసి మెలిగాము. నే నివ్వగలిగిన దానికన్న, ఎక్కువగానే తీసుకున్నాను. తెల్లవారింది. నా చీకటి మూలని వెలిగించిన దీపం అరిపోయింది. నా కోసం పిలుపు వొచ్చింది. ప్రయాణానికి సిద్ధంగా వున్నాను.

94

మిత్రులారా, నేను మీనించి విడిపోయే ఈ సమయాన నాకు శుభం కోరండి.

ఉషఃకాంతిలో ఆకాశం లేయెర్రబడ్డది. నా తోవ అందంగా వుంది. అక్కడికి నా వెంట ఏం తీసుకుపోతున్నానని అడగకండి. రిక్త హస్తాలతో నిరీక్షణా హృదయంతో నా యాత్ర ప్రారంభిస్తున్నాను. కళ్యాణ హారాన్ని మెళ్ళో వేసుకుంటాను యాత్రికుడి కాషాయ వస్త్రం నాకవసరంలేదు.

మార్గమధ్యంలో అపాయాలున్నా మనసులో భయంలేదు. నా ప్రయాణం ముగిసిన సాయంకాలం శుక్రుడు ఆకాశాన పొడుస్తాడు. సంజలో రాజద్వారం నించి జాలి గొలిపే సంగీతం ధ్వనిస్తుంది.

95

నేనీ జీవిత ప్రాంగణాన్ని దాటి ఎవు డీ లోకంలోకి వొచ్చానో నాకు జ్ఞప్తిలో లేదు.

ఆరణ్యంలో అర్ధరాత్రి పుష్పించే కుసుమంవలె ఈ అనంతనిగూఢ అద్భుత ప్రపంచంలోకి ఏ శక్తి నన్ను వికసింప చేసిందో!

ఉదయాన నేను కళ్ళు విప్పగానే తెలిసింది, ఈ లోకానికీ నేను నూతనుణ్ని గాన నీ నామరూప రహితుడైన పరమాత్మే నా తల్లి రూపాన తన చేతుల్లోకి తీసుకున్నాడనీ.

అట్లానే మృత్యువులో సహితం ఆ పరమాత్మే చిరపరిచితుడై నాకు దర్శనమిస్తాడు. ఈ జీవితాన్ని ప్రేమిస్తున్నాను, కనుక నేను మృత్యువునూ ప్రేమిస్తానని తెలుసు.

తన కుడి స్తనం నించి తల్లి తీసినప్పుడు శిశువు ఏడుస్తుంది. కాని మరుక్షణమే ఎడమ స్తనంలో ఓదార్పు, పొందుతుందా లేదా.

96

ఇక్కడ నించి నేను వెళ్ళేటపుడు నేనిక్కడ అనుభవించింది అనుపమానమనేది నా చివరి మాటగా ఉండనీ.

తేజార్ణవం పైన వికసించే పద్మంలో గుప్తంగా దాక్కున్న మధువును చవి చూశాను. "నేను ధన్యుణ్ణి" అనేదే నా వీడ్కోలు మాట కానీ.

ఈ అనంత రూపలీలా మందిరంలో నేనూ వినోదించాను. ఇక్కడే రూపరహితుణ్ని కాంచగలిగాను.

స్పర్శాతీతుడైన అతని స్పర్శతో నా శరీరమూ అవయవాలూ పులకరించాయి. ఇంతటితో అంతం వొస్తుందా "రానీ" అనేదే నా వీడ్కోలు మాట.

97

నేను నీతో అడుకునే కాలంలో నువ్వువరనే ప్రశ్నే రాలేదు. ఆనాడు నాకు బిడియమూ లేదు, భయమూ తెలియదు. నా బతుకు పొంగి గంతులేస్తో వుండేది.

నా స్వంత సహచరుడి వలెనే నన్ను నిద్రనించి వేకువున పిలిచి కొండకోనల్లో తిప్పి నీ వెంట పరుగెత్తించేవాడివి.

నువ్వు నాకు పాడే పాటల అర్థం తెలుసుకోవాలనే దృష్టి ఆ రోజుల్లో నాకు వుండేది కాదు. నీ పాట వరసల్ని నా గొంతు అనుకరించేది. వాటి లయకి నా హృదయం నృత్యం చేసేది.

ఆటలైపోయాయో లేదో ఏమిటి నా ముందు నిలచిన ఈ దృశ్యం! నిశ్శబ్దమైన నక్షత్రా లన్నిటితో ప్రపంచం భయబద్ధురాలై నీ పాదాలపైన కళ్ళు వాల్చి నీ ముందు నిలిచి వుంది.

98

నా అపజయాలకి బహుమానంగా నేను సంపాయించిన హారాలతో నిన్ను అలంకరిస్తాను. ఓడిపోకుండా తప్పించుకోడం నా తరం కాదు.

నా గర్వం అణగారి పోతుందనీ, భరించలేని బాధలో నా జీవితం తన బంధాల్ని తెంపుకుంటుందనీ తెలుసు. ఓ బోలురెల్లు వలె నా శూన్య హృదయం తన గానాన్ని రోదించి వేసుకుంటుందనీ ! రాయి కన్నీరుగా కరిగిపోతుందనీ నాకు తెలుసు.

పద్మంలోని శతపత్రాలు వికసించకుండా ఎప్పటికీ అట్లాగే ముకుళించి వుండవనీ, నళిన గర్భాంతరాళంలో దాగిన మధువు బయలు పడి తీరుతుందనీ నాకు నిశ్చయంగా తెలుసు. నీలాకాశం నించి ఓ నేత్రం నాపైన దృష్టి నిలిపి నన్ను మౌనంగా పిలుస్తుంది. నాది అనేది ఏమీ మిగలదు, ఏ కాస్త కూడా. నేను నీ పాదాలవద్ద సంపూర్ణ నిర్వాణాన్ని పొందుతాను.

99

నేను చుక్కాని వొదిలినప్పుడు దాన్ని నీ చేతుల్లోకి తీసుకునే సమయమయిందని నాకు తెలుసు. నేను చెయ్యవలసిందేదో ఎట్టానూ జరుగుతుంది. ఈ పెనుగులాట వ్యర్థం.

హృదయమా నీ చేతుల్ని తీసెయ్యి. నీ అపజయాన్ని మౌనంగా అంగీకరించి భరించు. నువ్వు ఎక్కడ వుంచబడ్డావో, అక్కడ నిశ్చలంగా కూచొని వుండడం నీ అదృష్టమనుకో.

ప్రతి పిల్ల గాలికీ నా దీపా లారిపోతున్నాయి. వాటిని తిరిగి తిరిగి వెలిగించే ప్రయత్నంలో తక్కినవన్నీ మరిచిపోతో వుంటాను. ఈసారి తెలివినపడి నేలమీద చాప పరిచి చీకట్లో ఎదురు చూస్తో కూచుంటాను. నీ కెప్పుడు దయగలిగితే అప్పుడే నా ప్రభో నిశ్శబ్దంగా వొచ్చి ఆసీనుడవుకా.

100

రూపం లేని నిరుపమానమైన మౌక్తికాన్ని పొందడానికి రూప పారావార అగాధంలో మునుగుతాను.

తుఫాను దెబ్బలు తిన్న ఈ పాత నావనెక్కి రేవు రేవుకి ప్రయాణం కాను, అలలపైన కొట్టుకులాడే రోజులు చాలాకాలం కిందటే ముగిసిపోయినాయి.

అమృతత్వంలో అంతం కావాలని అతృతపడుతున్నా నిప్పుడు-

శబ్దం లేని తంత్రుల గానం ఎక్కడ పొంగుతూ వుంటుందో ఆ అంతంలేని ఆగాధం పక్కన వున్న నీ సభా మందిరంలోకి నా జీవన వీణని తీసుకొని వొస్తాను. నిరవధి రాగాలకి నా వీణని శృతి చేసి, తన చివరి గాన స్వరాల్ని నిశ్శేషంగా ఆలపించిన తరవాత మూగవోయిన నా వీణని నీరవుని పాదపద్మాల ముందు అర్పిస్తాను.

101

నా జీవితంలో నిరంతరం నిన్ను పాటలతో వెతికాను. అవే నన్ను ద్వారం నించి ద్వారానికి తిప్పాయి. వాటి సహాయంతోనే ఈ ప్రపంచాన్ని వెతుకులో స్పృశిస్తో ఇటూ అటూ తోవ తడుముకుంటూ తిరిగాను.

నేను నేర్చుకున్న విజ్ఞానాన్నంతానా పాటలే నాకు బోధించి అవే అనేక రహస్య మార్గాల్ని చూపాయి. నా హృదయాంచలంలో మెరిసే ఎన్నో తారల్ని నా దృష్టి ముందుకు తెచ్చి నిలిపింది నా పాటలే.

దినమంతా హర్షభేద మర్మ ప్రదేశాలకు నాకు తోవ చూపిందీ అవే. నా ప్రయాణాంతంలో సాయంకాలాన నన్ను ఏ మందిర ద్వారాన్ని చేర్చాయో అవి?

102

నిన్నెరుగుదునని ప్రజలముందు ప్రజ్ఞలు పలికాను. నా చేతలన్నిటిలోనూ వారు నీ ప్రతిబింబాన్నే చూసి, వొచ్చి, 'ఎవరతను?' అని అడుగుతారు. వారికేం జవాబు చెప్పాలో తెలీదు నాకు. నిజంగా నాకు తెలీదంటాను. నన్ను నిందించి నిరసించి వెళ్ళిపోతారు. నవ్వుతో కూచుంటావు నువ్వు.

నీ కథల్ని శాశ్వతంగా నిలిచే పాటలుగా అల్లుతాను. నా హృదయంలో ఇమడక నీ రహస్యం వెల్లువలై ప్రవహిస్తుంది. 'నీ పాటల అర్థాలన్నీ మాకు చెప్పు' అని అడుగుతారు. ఏమి చెప్పాలో తెలీదు. "ఏమో వాటి అర్థమేమిటో ఎవరికి తెలుసు." అంటాను. వాళ్ళు నవ్వి పూర్తి నిరసనతో వెళ్ళిపోతారు. నువ్వు చిరునవ్వుతో కూచుంటావు.

103

ఒక్క నమస్కారంతో, నా ఇంద్రియాలన్నీ విస్తరించి ఈ ప్రపంచాన్ని నీ పాద సన్నిధిలో స్పృశించనీ.

కురియని నీటి భారంతో, వాలిన ఆషాడవర్ష మేఘం వలె ఒక్క నమస్కారంతో నీ ద్వారంవద్ద నా మనస్సు కిందికి వొంగిపోనీ.

వివిధ రాగాల్ని ఏకం చేసుకుని నా పాటల్ని ఒక్క నమస్కారంతో నీరవార్ణవంలోకి ఏకవాహినిగా ప్రవహించనీ. ఇంటిపై మరులుగొని తమ పర్వత నికేతనాలకి రాత్రింబవళ్ళు ఎగిరిపోయే కొంగలగుంపు మల్లే ఒక్క నమస్కారంతో నా జీవితం సంపూర్ణంగా తన అంతరహిత నివాసానికి ప్రయాణం కానీ.

★ ★ ★